

Nokian luonto

Suomen luonnonsuojeluliitto Nokia ry 1975–2025

Juhlavuosi
täynnä
tapahtumia

**50 vuotta
nokialaista
luonnonsuojelua**

**Näin kaikki alkoi:
Kulovesi kupli**

SUOMEN
LUONNON-
SUOJELULIITTO
NOKIA

Nokian luonto -lehti kertoo luonnosta, luonnonsuojelusta ja luontoharrastuksesta sekä Suomen luonnonsuojeluliitto Nokia ry:n (SLL Nokian) toiminnasta. Lehti kuuluu yhdistyksen jäsenmaksuun. SLL Nokian toiminnan tärkeimmät tavoitteet ovat luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen sekä viihtyisän ja turvallisen asuin ympäristön edistäminen.

Sisällysluettelo

SLL Nokian puheenjohtaja Keijo Rantasen pääkirjoitus: Luonto, yhteinen asiamme.....	3
Kaupunginjohtaja Eero Väättäin: Nokian luonnolla vireä puolestapuhuja.....	4
Meidän kaikkien luonto – 50 vuotta nokialaista luonnonsuojelua.....	6
Yhdistyksen nimet historian saatossa.....	6
1975–1979: Noki-Pirkan luonto ry:n alkutaival ympäristönsuojelun uranuurtajana.....	6
1980–1989: Pieni joukko, suuria tekoja.....	8
Kun Kulovesi kupli – Teollisuuden saasteet synnyttivät Nokian luonnonsuojelun.....	9
1990–1999: Monipuolista ympäristönsuojelua ja kansalaistoimintaa.....	10
2000–2009: Aktiivista luonnonsuojelua digiajan kynnyksellä.....	12
2010–2019: Palkintoja ja vahvaa vaikuttamista.....	14
Luonnon pieni vartija on Pinsion vahvin puolustaja.....	15
Metsälehmus – muinainen arvopuu nykyajan ahdingossa.....	16
2020–2024: Suojelutyön tuloksia ja uusia haasteita.....	18
Yhdistyksen tiedotus – Kuinka temppu tehtiin ennen kännyköitä.....	21
Lintuhavaintojen tiedonkulku kehittyi kapakkapuhelusta piippareihin, Rainer Mäkelä.....	21
Muistoja Marteksesta.....	22
Tervastulilta Kojjärvelle – Nuorten miesten Martes-vuodet, Jari Salonen.....	23
Nokian Martes-kerho kasvatti tunnetun Lapin kuvaajan, Kaija Helle.....	25
Terttu Laurila – luonnon ja oikeudenmukaisuuden puolustaja, Heikki Laurila.....	26
Nokian Lintukoulu avaa ovet lintujen ihmeelliseen maailmaan, Anne Viitalaakso.....	28
Kaavoitus vaikuttaa luontoomme – SLL Nokia vaikuttaa kaavoitukseen.....	30
Yli 13 vuoden sitkeä työ pelasti Halimaankalliot.....	32
Sattuman kauppa: pirkkalankoivun löytö ja varhainen historia.....	36
Pirkka-kapula antoi nimen pirkkakoivulle, Kaija Helle.....	36
Kuljun jättiläinen.....	37
Täydellisen epätäydellinen piha – luonto kiittää laiskottelijaa!.....	38
Tarjoa lepopaikka lepakolle.....	39
Torjutaan vieraslajit yhdessä!.....	40
Jäsen- ja yhdistysasioita.....	42
50-vuotias yhdistys juhlii monin tapahtumin – Juhlavuoden 2025 tapahtumat.....	44
Testaa tietosi: Luontovisa.....	47

Luettuasi lehden annathan sen eteenpäin seuraavalle lukijalle!

Iso kiitos kaikille, jotka annoitte aikaanne, asiantuntemustanne ja kuvianne lehden hyväksi: Kari Eischer, Kati Gürsönmez, Laura Haapanen, Miska Haapanen, Susanna Haavisto, Kaija Helle, Kari Hiltunen, Pentti Hiltunen, Anne Hirvonen/Nokian kaupunki, Mikko Honkala, Marko Jaakkola, Kari Järventausta, Pablo Kaipainen, Tiina Kauppi, Timo Kervinen, Markku Kinnunen, Lasse Kosonen, Anni Kuisma, Mari Kukkamäki, Juha Kuosmanen, Pirkka Lappalainen, Harri Laurila, Heikki Laurila, Jorma Laurila, Tuire Laurinolli, Sanna Lehtinen, Kari Leo, Life Revives hanke/Ely-keskus, Saara Littunen, Ulla Luikku, Tiina Makkonen, Rainer Mäkelä, Panu Oulasvirta, Tapio Perttunen, Kirsti Pusa, Sakari Pönniö, Hanna Rajala, Raija Kyllikki Ranta, Keijo Rantanen, Tarja Riihitupa, Martti Rikonen, Jari Salonen, Eeva-Maria Tidenberg/Luonnontieteellinen keskusmuseo, Timo Tuomisto, Hanna Toivonen/Nokian kaupunki, Heikki Toivonen, Anne Viitalaakso, Outi Virtanen/Nokian kaupunki, Minna van Nunen, Eero Väättäin/Nokian kaupunki, Vanhatkartat.fi. Kiitos myös SLL Pirkanmaan piiri ry:lle ja mainostajille, jotka mahdollistitte osaltanne tämän lehden teon. Valtavasti sydämiä kaikille!

Luonto, yhteinen asiamme

Tervetuloa viettämään Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistyksen juhluvuotta. Viidenkymmenen vuoden ajan ”Nokian Luonto”, kuten yhdistystä aiemmin kutsuttiin, on tehnyt työtä luonnon hyväksi. Yhdistyksen toiminnan toinen vahva teema on ollut nokialaisten luontosuhteen vahvistaminen. Retkemme ja tapahtumamme ovat keränneet tuhansia osallistujia kuluneiden vuosikymmenten aikana. Lisäksi SLL Nokian yhteydessä on toiminut jo parin vuosikymmenen ajan Nokian Lintukoulu, jonka taitavat oppaat ovat johdattaneet eri-ikäisiä nokialaisia lintuharrastuksen pariin. Yhdistys on aktiivisesti vaikuttanut myös Nokian kaupungin kaavoitusta ja luonnonsuojelua koskeneisiin päätöksiin läpi historiansa. Toiminta yhdessä muiden paikallisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa on ollut palkitsevaa, mistä myös lämmin kiitos kaikille yhteistyökumppaneillemme. Meillä on ollut suuri onni saada toimintaamme aktiivisia, luonnolle omistautuneita ihmisiä. Tasaisesti kasvanut jäsenmäärä loi vahvan pohjan tulevalle toiminnallemme.

Paikallinen toiminta luonnon ja ympäristön hyväksi tarjoaa loistavan mahdollisuuden sekä virkistävään harrastukseen että vaikuttavaan kansalaistoimintaan. Täällä Nokialla toimii yksi Suomen luonnonsuojeluliiton aktiivisimmista paikallisyhdistyksistä. Muutama vuosi sitten yhdistyksemme jopa valittiin Luonnonsuojeluliiton vuoden yhdistykseksi. Vuoden mittaan tarjoamme jäsenillemme monipuolisen kattauksen retkiä, tapahtumia ja tilaisuuksia. Retkillä madallamme kynnyistä omatoimiseen luonnossa liikkumiseen ja jaamme tietoa luonnon monimuotoisuudesta. Lisääntynyt tietämys tuo uutta sisältöä luonnossa liikkumiseen ja tieto puolestaan herättää meitä tekemään omassa elämässämme ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.

Meillä suomalaisilla on läheinen luontosuhde, kuulee usein sanottavan. Vuosisatojen mittaan luonto on tarjonnut suomalaisille elannon ja luonnonvarojen avulla maamme on saanut vaurastua. Yleismaailmallisesti kasvun rajat ovat kuitenkin tulleet vastaan ja myös meillä Suomessa on täytynyt alkaa pohtia talouskasvun ja luonnon kestävyys-suhdetta. Ilmastonmuutos ja luontokato eivät ole mielipidekysymyksiä, jotka voidaan ohittaa olankohautuksella. Aina ei kannata vedota intialaisiin tai kiinalaisiin. Yksin emme voi ratkaista globaaleja ongelmia, mutta voimme silti olla osa ratkaisua. Pienilläkin teoilla on aina merkitystä. Suomalainen luonto on ainutlaatuinen ja kansallinen aarteemme. Luonnon hyvinvointi ja sen säilyminen tuleville sukupolville on meidän kaikkien yhteinen asia.

Antoisaa ja aktivoivaa nokialaisen luonnon juhluvuotta!

Keijo Rantanen

SLL Nokia ry:n puheenjohtaja

Nokian luonnolla vireä puolestapuhuja

Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistys ry toimii aktiivisesti Nokian luonnon puolesta ja hyväksi. Yhdistys rohkaisee kuntalaisia näkemään ja kokemaan luontoa, sen kauneutta ja ainutlaatuisuutta. Yhdistyksen ja Lintukoulun järjestämät ohjatut luontoretket ovat tästä kansalaistoinnasta erinomaisia esimerkkejä.

SLL Nokia perustettiin vuonna 1975. Epäilemättä yhdistyksen perustamiselle on ollut otolliset lähtökohdat; Nokia oli jo sadan vuoden ajan ollut vahvasti teollinen paikkakunta ja sen johdosta paikoin maaperä, vesistöt ja ilma olivat saastuneita. Kaupunki myös kasvoi voimakkaasti, jolloin tarvittiin uusia asuin- ja työpaikka-alueita. Samalla oli tietoisuus siitä, että Nokialla oli edelleen monipuolinen, rikas ja säilyttämisen arvoinen luonto.

Ihanteiden puolesta kannattaa toimia. SLL Nokian kattojärjestö, Suomen luonnonsuojeluliitto, oli keskeinen vaikuttaja siihen, että 1980-luvulla Suomeen saatiin ympäristöministeriö, yhtenä ensimmäisistä maailmassa. Paikallisen yhdistyksen aktiivisuuden ja vaikuttamisen tulokset ovat myös vahvat.

Aina ratkaisut eivät kuitenkaan synny täydessä yhteisymmärryksessä. Erityisesti maankäytössä on kysymys erilaisten tarpeiden ja intressien yhteensovittamisesta sekä elinvoimasta. Kaupungin kuuluu aina arvioida saamansa palaute ja ratkaisuehdotukset, ja pyrkiä ymmärtämään kuskakin käsiteltävässä asiassa asian syvä olemus ja pitkäaikaiset vaikutukset. Luonto ei kirjoita tai puhu meille. Sen tekevät kauas katsovat ihmiset luonnon puolesta.

SLL Nokia tekee hyvin laajaa yhteistyötä Nokian kaupungin eri yksiköiden kanssa. Minulla on kaupungin puolesta ilo kiittää juhlivaa järjestöä tästä arvokkaasta kumppanuudesta ja hyvästä yhteistyöstä.

Parhainta menestystä
SLL Nokian yhdistykselle
seuraaville vuosikymmenille!

Eero Väättäinen
kaupunginjohtaja

**Bio- ja kiertotalouden sekä
kiinteistökehittämisen osaaja**

verte.fi

*Puhtaiden
vesien puolesta*

KUVA Sakari Pörnö

NOKIAN VESI

www.nokianvesi.fi

LUONTO ON LÄHELLÄ

Nopeat yhteydet Tampereelle autolla ja julkisilla ovat nokialaisille arkipäivää. Tähän kun lisätään hyvät palvelu, vesistöt ja rannat, kaunis luonto sekä mahdollisuudet monenlaiseen harrastamiseen, on Nokia loistava paikka perustaa koti.

nokiankaupunki.fi

NOKIAN
KAUPUNKI

TÄÄLLÄ SYNTYY TTA.

Meidän kaikkien luonto

YHDISTYKSEN NIMET HISTORIAN SAATOSSA Yhdistys perustettiin vuonna 1975 nimellä **Noki-Pirkan luonto ry**. Yhdistys toimi sekä Nokian että Pirkkalan alueilla. Vuonna 1980 toiminta jakautui kahdeksi erilliseksi yhdistykseksi: Nokialle jäi **Nokian ympäristönsuojeluyhdistys** ja Pirkkalaan perustettiin uusi Pirkkalan ympäristöyhdistys (PYY). Jakautumisen taustalla oli halu tehostaa toimintaa molemmilla paikkakunnilla. Vuonna 1994 yhdistyksen nimeksi muutettiin **Nokian luonto ry (Nolu)**. Vuonna 2017 nimi rekisteröitiin muotoon **Suomen luonnonsuojeluliitto Nokia ry (SLL Nokia)** osana Luonnonsuojeluliiton valtakunnallista nimien yhdenmukaistamista. Vaikka virallinen nimi muuttui, yhdistyksestä käytetään edelleen usein puhekielessä nimeä **Nolu**.

1975–1979

Noki-Pirkan luonto ry:n alkutaival ympäristönsuojelun uranuurtajana

Kun teollisuuden vedet kuplivat, nousi Noki-Pirkka ry puolustamaan nokialaista luontoa aikana, jolloin ympäristönsuojelu oli vasta nousemassa yhteiskunnalliseksi kysymykseksi.

Yhdistys perustettiin 20. huhtikuuta 1975. Yhdistyksen perustavan kokouksen hallituksen kokoonpano: puheenjohtaja **Terttu Laurila**, varapuheenjohtaja **Risto Nikkanen**, sihteeri **Pertti Ranta**, **Jouko Hillukka**, **Uolevi Sievinen**, **Tauno Kuusisto**, **Helena Henttinen** ja **Jaakko Tuomisto**. Rahastonhoitaja: **Tuula Nikkanen**. Yhdistys perustettiin Noki-Pirkan luonto ry nimisenä ja se toimi sekä Nokian että Pirkkalan alueella ollen kolmas Pirkanmaan paikallisyhdistyksistä. Se keskittyi vesien- ja ilmansuojeluun sekä ympäristöongelmien ratkaisuun.

Yhdistys teki aloitteita jäteöljynkeruusta ja vesakkomyrkköjen vastustamisesta sekä pyysi toimenpiteitä valtion jätepaperinkäsittelylaitoksen perustamiseksi. Yhdistys oli mukana laajassa kansalaisliikkeessä vastustamassa Pirkkalan lentokenttähanketta (1977) ja keräsi 2 000 nimen kansalaisadressin toimitettavaksi Pirkkalan kunnanhallitukselle. Nimien keruu oli merkittävä ponnistus aikana, jolloin ne kerättiin käsityönä paperille. Yhdistyksen kokoama kansalaislähetystö vieraili eduskuntaryhmien luona ja luovutti kirjelmät ministeriöille. Huolena oli muun

Tämä on sitä pelkkää Peetä!

Puhdistamatonta jätevettä juoksuutettiin Viholan ja Liukuslahden rannoille.

IS 12.1.1973

1970-luvulla

Noki-Pirkan luonto ry vaati mm. teollisuuden vesien puhdistamista ja Maatilanharjun säilymistä.

Aktiivinen viestintä oli tärkeä osa vaikuttavaa luonnonsuojelutyötä myös 1970-luvulla.

PITÄÄKÖ NOKIAN ILMAA SUOJELLA?

ESITELMÄ JA PANEELIKESKUSTELU KIRJASTOTALOLLA 21.5.78 KLO 16.00

Ilmoitus

Johdetaanko sinua harhaan?

SUURI LENTOKENTTÄKESKUSTELU PIKKALAN KESKUSKOULULLA JÄRJ. NOKI-PIRKAN LUONTO RY

Lentolehtinen

Ei lentokenttää Maatilanharjasta

Nokian Uutiset 19.10.1973

NOKIPIRKAN LUONTO RY
TOIMIMME VIHITYISAN JA TERVEEN
ELINYMPÄRISTÖN PUOLESTA.
LIITY MEIHIN! PÄÄTTÄJÄT, ON SAATAVA
TEKEMÄÄN JÄRKEVÄ YMPÄRISTÖRATKAI-
SUJA. EI ENÄÄ LENTOKENTTÄPÄÄTÖKSIA!

Terttu Laurila
kiinnittää julistetta.

KUVA Heikki Laurila

nokiialaista luonnonsuojelua

**Luonnon
saastuminen
kuului myös
musiikissa**

AGIT PROP, Esko Kulonen, 1974
KIRKA, Varrella virran, 1973
RAULI BADDING SOMERJOKI, Hymyile Miss Universum, 1973
IRWIN, Lievestuoreen Liisa, 1971
LEEVI AND THE LEAVINGS, Paskaa lapsille, 1992
M.A. NUMMINEN, Luonnonsuojelujenkka, 1974
EPPU NORMAALI, Suomi-ilmiö, 1980

Vanha merikotka.
Kotkat olivat kuolemassa sukupuuttoon. Ympäristömyrkyt kuten PCB, DDT ja elohopea tekivät linnuista melkein lisääntymiskyvyttömiä ja vuonna 1975 poikasia kuoriutui koko Suomessa ainoastaan neljä. Nykyään merikotkan poikasia syntyy yli 500 vuosittain. Myrkyjen vaikutukset ovat vähentyneet mutta eivät poistuneet.

KUVA Harri Laurila

muassa asukkaiden altistuminen melulle ja ilmansaasteille sekä Ilmailuhallituksen suunnitelma käyttää Maatilanharjun hiekkaa lentokentän rakennusmateriaalina.

Yhdistys elvytti merikotkapopulaatiota tarjoamalla puhdasta lihaa haaskalla. Yhdistys sai lihalahjoituksia Karjakunnalta, Siikayhtymältä ja Kauniaisten kartanolta (1976). Lintujen talviruokintaa varten jyvää lahjoittivat SOK:n Nokian tehtaat ja maanviljelijä **Mikko Nahkola**. Myös Pitkäniemen sairaalan pehtooria on kiitetty jyvistä.

Yhdistys lahjoitti 280 markkaa Koijärvi-liikkeen lapioiden ostamiseen (1979) ja teki TV2:lle ohjelmaehdotukset jäteöljyn käytöstä ja kloorivaarasta, joihin Ajankohtainen kakkonen tarttui. Elettiin yhtenäiskulttuurin aikaa ja TV:ssä oli vain kaksi kanavaa, joten oli merkittävää saada ohjelmaesitys läpi.

Yhdistys rahoitti toimintaansa muun muassa myymällä Muumi-julisteita (1976). Ympäristönsuojelu oli uusi käsite ja sitä avattiin järjestämällä yhdessä Pirkkalan kansalaisopiston kanssa luentosarja, jossa käsiteltiin ruoan ja ympäristön suhdetta ja jossa kirjailija **Kirsi Kunnas** luennoi kulttuurimaisen suojelusta.

Kauppaneuvos Kalle Kaihari halusi rakentaa kauppakeskuksen keskelle puistoa. Poutunpuiston rakentamisesta väännettiin kiivaasti. Kauppa rakennettiin, mutta sivummalle ja puisto säilyi.

KUVA JA KUVATEKSTI Heikki Laurila

Maatilanharjuun aukaistiin roisi monttu. Kuoppaa alettiin kaivaa 1950-luvun puolivälissä, ja se laajeni kymmenien hehtaarien kaivannoksi 1970-luvun puolivälissä.

KUVA JA KUVATEKSTI Heikki Laurila

Pieni joukko, suuria tekoja

Vaikka aktiiveja oli vähän, tulokset olivat merkittäviä. Puhelinringeillä ja parilla vuosikokouksella pyörinyt yhdistys toimi valppaana vahtikoirana ja sai aikaan konkreettisia voittoja ympäristönsuojelussa.

Yhdistys toimi tehokkaana painostusjärjestönä ja ”vahtikoirana” pienestä aktiivien määrästä huolimatta. 1980-luvulla **Terttu Laurila** hoiti sekä puheenjohtajan että sihteerin tehtävät toimien samaan aikaan niin kaupunginvaltuutettuna kuin ympäristönsuojelulautakunnan jäsenenä. Vaikka hallitus kokoontui vain kerran tai kahdesti vuodessa ja asiat hoidettiin puhelimitse, yhdistys sai aikaan merkittäviä tuloksia.

Luonnonsuojelun saralla huomattavia saavutuksia olivat Ruokajärvi-Kalliojärven alueen rauhoitus maastoajoneuvoilta (1983) sekä Siuronkosken kunnostushanke toutaimen ja järvitaimenen suojelemiseksi (1989). Kunnostushankkeeseen saatiin 50 000 markan määräraha.

Yhdistys kampanjoi aktiivisesti Tampereen yhteiskaatopaikkasuunnitelmaa vastaan keräten yli 3 000 nimen adressin ja käyden vilkasta lehtikeskustelua. Kaatopaikan sijaan yhdistys suosi siirtymistä nykyaikaiseen jätteiden käsittelytapaan ja kaupunkijätteen hyötykäyttöön. Samalla yhdistys pyrki edistämään Nokian ympäristönsuojelua ajamalla ympäristönsuojelulautakunnan perustamista (1980).

Yhdistys vaikutti aktiivisesti teollisuuden ympäristövaikutuksiin. Se vaati Nokia Oy:n öljy- ja liuotinjätteiden asianmukaista käsittelyä Riihimäen ongelmajätelaitoksella (1983) ja selvityksiä yhtiön salaisiksi julistamista rikki- ja lumitutkimuksista (1982).

Vihnusjärven ranta säästyi rakentamiselta, kun kaupunki luopui Vihnushotelli- ja rivitalohankkeesta ”yleisen vastustuksen vuoksi” (1982).

Vuonna 1985 puheenjohtajaan otettiin yhteyttä seuraavissa asioissa

- Sorsien ruokkimisesta pakkasilla
- Moottoriradan vastustamisesta
- Koirien pitämisestä pakkasessa
- Kalenterien myynnistä
- Tieto- ja ympäristönsuojelukirjallisuudesta ja -lehistä
- Siuron valssimyllyn saamisesta asukkaiden käyttöön
- Piikkilänjärven jäärata-ajoista
- Jätevesipumppaamon rikkoutumisesta ja veden johtamisesta Nokian virtaan
- Suojapinnan jäteveden käsittelemättömyydestä
- Puun kaadoista Kehontien alueella ja päiväkodin pihalla
- Muoviteollisuuden asbestipäästöistä
- Öljypäästöistä Nokian virtaan
- Rikkivuodosta 24.4.
- Nokia Oy:n saha-alueelle kaadetuista kyllästysaineista
- Rivitalo-alueelle haudatuista jätteistä Viholaan
- Koivujen kaadoista rata-alueen puistosta
- Lentomelusta

Yhdistyksen ydintehtäviin on aina kuulunut erilainen neuvontatyö. Nokialaiset ottavat yhdistykseen aktiivisesti yhteyttä mitä moninaisimmissa asioissa – vuonna 1985 aina harmaahaikaroista sähköpylväiden saunakäyttöön ja tehtaiden rikkipäästöihin.

LÄHDE SLL Nokian arkisto

- Unionin bensa-aseman siirtämisestä Nokian rautatieaseman lähelle
- Siilikyselyistä
- Rallien järjestämisoikeudesta yleisillä teillä
- Muovien poltoista
- Nokian happamoituneista järvistä
- Kaatopaikan laajentamisesta
- Siirtolapuutarhasta Siuron Knuutilaan
- Metsävaurioista Koukkujärven kaatopaikan ympäristössä
- Jätevesien sadetusvaurioista
- Kaupungin saamien valtionavustusten perumisesta jätevesipuhdistamoille
- Moottoritien alueen puiden harvennuksesta
- Sarkolan kyläkeskusalueen tienvarsipuiden karsimisesta
- Ilveksestä ja kaatoluvista (toistakymmentä puhelua)
- Pyhäjärven rantalehtojen kaavoittamisesta asutusalueiksi

Nokian virran kalat kuolivat useana kesänä, kun Melon voimalaitos pysäytti virtauksen ja sellutehtaan jäteliemet söivät vedestä hapen.

KUVA JA KUVATEKSTI Heikki Laurila

Kun Kulovesi kupli

– Teollisuuden saasteet synnyttivät Nokian luonnonsuojelun

SLL Nokian aktiivi **Mikko Honkala** kertoo, että 1960–1970-luvun taitteessa kesäisin Kulovedellä vesi kupli kuin huttukattila saasteiden vuoksi. Järvessä ei voinut uida eikä kalastaa. Yhdistyksen vuoden 1980 toimintakertomuksesta ilmenee, että Nokianvirran Lukkilansalmi oli ajoittain jopa Suomen saastunein paikka. Yhdistyksen nykyinen taloudenhoitaja Markku Kinnunen kertoo, että Lukkilansalmen saasteet olivat peräisin sekä puun kyllästämöistä että Nokian sulfiittiselluloosa- ja paperitehtaasta. Klooria valmistettiin elohopeakennomenetelmällä, joka kielletään vasta nyt 2025 (Minamatasopimus).

Nokiassa tehtaiden ja teollisuuden jätevesien puhdistamista ja kiintoainesten keräämistä alettiin vaatia, kun kalat kuolivat. Kesämökkien ja rantasaunojen omistajat liittyivät vaatimukseen. Teollisuus vastusti aluksi muutosta vedoten kustannuksiin ja teknisiin vaikeuksiin, mutta lopulta puhdistamot rakennettiin ja vedet puhdistuivat. Haitallisia aineita on edelleen sedimenteissä.

Vesihallitus oli vastannut vesiasioista, mutta 1970-luvulla syntyi vaatimus ympäristöministeriön perustamisesta. Ympäristöministeriö perustettiin vuonna 1983, ja sen ensimmäiseksi ministeriksi tuli Sosiaalidemokraattisen puolueen **Matti Ahde**.

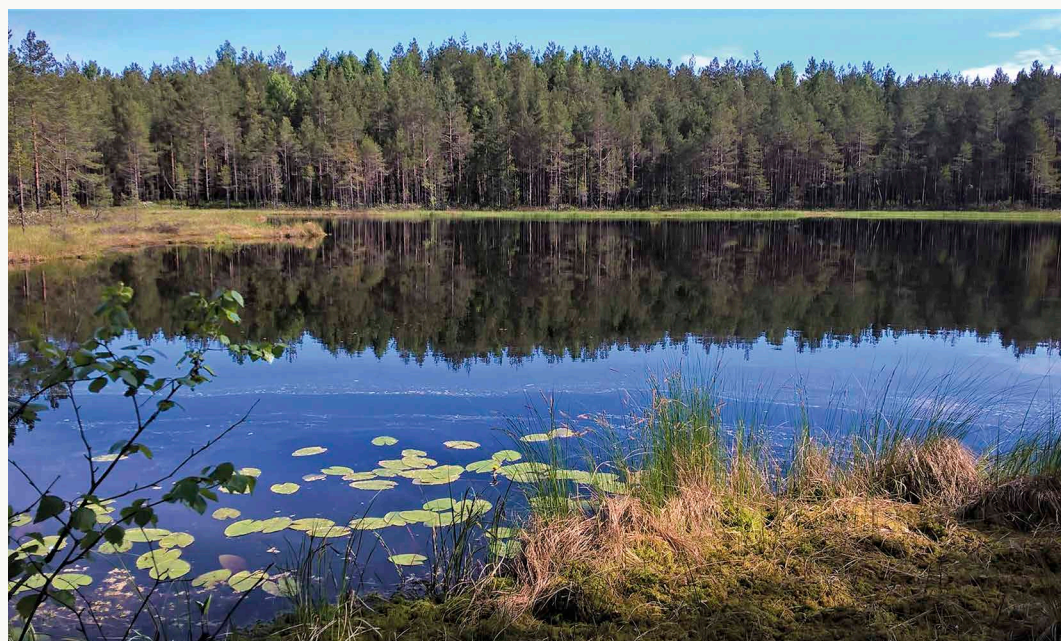
Vain osa puusta päätyi paperiksi ja lankuksi, loput jätteenä Nokianvirtaan. Kulovedellä jätekuitua ajelehti tymeään hajuisina lauttoina. Kun jätevesien puhdistusta vihdoinkin alettiin vaatia, putket käännettiin vedestä taivaalle: jätelientä alettiin polttaa energiaksi. Rikkipitoinen polttoaine synnytti ilmansaasteongelman, joka poltti jäkälät puiden rungoilta. Muualla maailmassa rikkidioksidi tiedettiin myös ihmisille vakavaksi terveyshaitaksi – sellu-Suomessa siitä vaiettiin.

KUVA JA KUVATEKSTI Heikki Laurila

Monipuolista ympäristönsuojelua ja kansalaistoimintaa

Yhdistys toimi monella rintamalla talkoista ympäristövaikuttamiseen. Natura 2000 -ohjelman myötä merkittäviä luontokohteita saatiin vihdoin virallisen suojelun piiriin.

Yhdistys toimi aktiivisesti merkittävien luontokohteiden suojelemiseksi. Kaakkurijärvien alueen saamiseksi Natura 2000 -ohjelmaan ja sen yhtenäisen suojelun puolesta kamppailtiin määrätietoisesti (1997–1999). Erityisenä huolena oli, että Kaakkurijärvien alue jäisi ohjelman ulkopuolelle. Yhdistys vetosi asiassa muun muassa ympäristöministeri **Pekka Haavistoon**. Lopulliseen Natura 2000 -ohjelmaan sisällytettiin 574 hehtaaria alkuperäisen yli tuhannen hehtaarin suunnitelma-alueesta.

Keitähän uutergia luonnonystäviä oheisissa kuvissa on rakentamassa hienoja pönttöjä – ehkä joku tunnistaa kuvista itsensä tai sukulaisensa? Arkistojen arvo piilee yksityiskohdissa – jokainen nimi ja tieto on arvokas osa yhdistyksen historiaa.

KUVAT
SLL Nokian arkisto

Kivikeskun
luonnonsuojelualue.

KUVA Hanna Rajala

Naulonvuoren louhintaa vastustettiin (1998). Yhdistys ajoi Laajanojan purotaimenkannan suojelua ja puron kunnostamista ottamalla yhteyttä kaupunginvaltuuston puolueisiin (1999).

Ympäristövaikuttamista tehtiin myös ottamalla kantaa ajankohtaisiin hankkeisiin. Kun Jyväskylän suurajojen kaupunkiosuus haluttiin tuoda Nokialle (1992), yhdistys vastusti sitä ympäristösyistä: ”Suurajojen tapaiset tapahtumat ovat mielestämme nykyisinä aikoina, kun Suomikin on kansainvälinen sopimuksiin sitoutunut vähentämään energian kulutusta ja päästöjä, vastuuttomia ja antavat nuorisolle väärän mallin liikennekäyttäytymisessä ja suhtautumisessa ympäristöön yleensä.”

Talkotoiminta oli vilkasta ja monipuolista. Vuoden 1996 pönttötalkoista kehkeytyi melkoinen mediatapahtuma: 40 linnun-

pöntön valmistamisen ohessa tarjoiitiin yrittiteetä ja myytiin kaakkuripaitoja. Paikalla oli paikallisradio, kolmen lehden toimittajat ja yksi freelance-toimittaja. Puropuiston siivoustalkoissa (1992) löydettiin 15 pyörää sekä renkaita enemmän kuin yhteen autoon, mukaan tarttui vielä pari kelkkaakin. Vuoden 1997 Laajanojan siivoustalkoissa oli tahatonta komiikkaa: paikalle saapui vain yhdistyksen puheenjohtaja.

Yhdistys osallistui Siuron lintutornihankkeeseen ostamalla nimikkoportaan vuonna 1996, mikä viittaa tornin valmistuneen kyseisenä aikana.

Yhdistyksen järjestämällä tutustumisretkellä Olkiluodon ydinvoimalaan, Tahkoluodon hiilivoimalaan ja Euran turvevoimalaan käytiin läpi koko energiantuotannon synkkä kirjo (1993).

Aktiivista luonnonsuojelua digiajan kynnyksellä

Uusi vuosituhat toi uusia tuulia: Lintukoulun perustaminen elvytti luontoharrastuksen perinteitä samalla, kun yhdistys siirtyi vähitellen digiaikaan. Ympäristökriisit ja kasvavat rakennuspaineet vaativat jatkuvaa valppautta.

Yhdistys toteutti mittavan kottaraispöytätyöhanke, jossa sata pöytätyötä jaettiin kyläkauppiaiden ja paikallisten vapaaehtoisten avulla karjatilojen läheisyyteen Pinsiössä, Siurossa, Sarkolassa ja Tottijärvellä (2000). Pitkäaikaiset aktiivit **Pirkko Laurila** (27 v. taloudenhoitajana) ja **Into Kangasniemi** (25 v. hallituksessa ja sihteerinä) kukitettiin 2002.

Yhdistys jatkoi aktiivista toimintaansa, järjesti kursseja, talkoita ja retkiä sekä Kaakkurijärvien ja muiden arvokkaiden luonto-alueiden puolustamista.

Nokialaisen **Martes-luontokerhon*** toiminnan päättymisestä oli kulunut vuosikymmeniä, kun **Pirkka Lappalainen**ideoi uuden, lintupainotteisen kerhon perustamista Nokialle. Tästä ajatuksesta syntyi Lintukoulu, jonka hän ja **Anne Viitalaakso** perustivat vuonna 2003 yhteistyössä Nokian Luonto ry:n ja Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen kanssa. Ensimmäiseen kokoontumiseen saapui huimat 55 osallistujaa, ja toiminta käynnistyi vauhdikkaasti: ensimmäisenä vuonna järjestettiin 30 retkeä. Lintukoulu on säilynyt poikkeuksellisen aktiivisena läpi vuosien, Anne Viitalaakson toimiessa päävetäjänä **Jarmo Koiviston** ja muiden luontoalan konkareiden tukemana.

Yhdistys antoi lausunnon Siuronkallion länsiosan asemakaavaehdotuksesta (2001). Kaavoitusyksikkö ei huomionnut asukkaiden näkemyksiä, ylimitoitettu rakennusoikeus uhkasi alueen maisemaa, luontoarvoja ja vanhaa rakennuskantaa. Samalla käsiteltiin myös Siuron pohjoisrannan historiallisen makasiinirakennuksen kohtaloa. Yhdistys vastusti purkamista. Kaavoitusyksikkö perusteli purkamista liikenneturvallisuudella, vaikka tie oli muuttumassa kevyen liikenteen väyläksi. Makasiini on yhä paikallaan.

Yhdistys seurasi tarkasti kaavoitusta ja ympäristölupa-asioita ja yhdistyksen aktiivit toimivat aktiivisesti monella rintamalla: luonnonsuojelu, kaavoitus, virkistysalueet, ympäristövaikuttaminen ja ympäristökasvatus.

Yhdistys jätti kuntalaisaloitteen Markluhdanlahden suojelusta ensimmäisen kerran (2005) ja otti kantaa lukuisiin ympäristöhankeisiin kuten Kynijärven ja Juhansuon osayleiskaavaan. Lisäksi kerättiin nimiä vetoomukseen Etelä-Suomen suojelumetsien pinta-alan lisäämiseksi (2005). Porintien pohjoispuolen merkittävien kallioesiintymien louhintaluvista valitettiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen Pirkanmaan luonnonsuojelupiirin kanssa. Naulonvuoren louhinta-aikomus torpattiin toisen kerran.

Antti-patsaan luovutus.
Vuonna 2003 yhdistys palkittiin Nokian Uutisten Antti-patsaalla yhteistyön, tiedotustoiminnan ja paikalliskulttuurin vaalimisesta ja edistämisestä.

Kuvassa vasemmalta yhdistyksen sihteeri Vuokko Suuniittu, puheenjohtaja Erkki Taurén ja Nokian Uutisten päätoimittaja Martti Jaatinen.

KUVA SLL Nokian arkisto

1980-luvulla lintujen muuttoa seurattiin myös Nokian Vesitornin katolta – kuvassa Pertti Kangasniemi odottelee keväisiä merikotkia. Kun vesitorni 2000-luvun alussa suljettiin, menettivät lintuharrastajat samalla tämän mainion tarkkailupaikkansa. KUVA Kari Hiltunen

*Muistatko Martes-kerhon?

Martes-kerho toimi Nokianvirran koulussa jo 1960-luvulla. Kerho tarjosi luontoharrastusta, retkiä ja kokoontumisia aluksi yleisluontoisesti, mutta painopiste siirtyi vähitellen kokonaan lintuihin. Monista kerholaisista tuli myöhemmin luontoalan ammattilaisia, tiedonjakajia ja vaikuttajia. Näitä ovat muun muassa professori Petter Portin, päätoimittaja Jorma Laurila, tietokirjailija Markku Lappalainen, valokuvaaja Martti Rikonen, toimittaja Jari Salonen, tohtori Pekka Rintamäki ja suurlähettiläs Hannu Himanen.

Martes-kerhon entinen vetäjä, varatuomari Pirkka Lappalainen

Lue lisää Martes-kerhosta edempänä tässä lehdessä.

Nokian vesikriisi (2007). Yhdistys seurasi aktiivisesti ja otti kantaa Tampereen Vesi Oy:n keskusjätepuhdistamohankkeen etenemiseen. Keskuspuhdistamon puhdistetun jäteveden purkupaikaksi kaavailtiin kolmea kohdetta, joista kaksi olisi sijainnut Nokialla.

Yhdistyksen hallitus oli 2000-luvun alussa digitaalisessa murroksessa. Osalle hallituksen jäsenistä oli olemassa vielä "soittorinki" tiedotusta varten, kun osa oli siirtynyt jo sähköpostiin. Yhdistyksen verkkosivuja suunniteltiin vuonna 2006.

Lintuharrastajat menettivät yhden tarkkailupaikoistaan, kun vesitorni suljettiin 2000-luvun alussa. Vuonna 2003 Pitkänie-meen rakennettiin uusi lintutorni, johon yhdistys esitti jo tuolloin lisättävän esteettömän kulun mahdollistavan sillan. Tämä toive toteutui viimein vuonna 2022, kun vanha torni korvattiin kaksitasoisella luontolavalla, jonka alempi kerros palvelee esteettömänä tarkkailupaikkana. Jos se olisi rakennettu yhdistyksen esityksen mukaisesti niemen kärkeen, siitä olisi tullut oikeasti kiinnostava havainnointitorni aktiivisille lintuihmisillekin – mutta ehkä meitä kuunnellaan sitten seuraavan kerran, kun torni lahoaa.

Palkintoja ja vahvaa vaikuttamista

Vahvistunut asiantuntemus nosti yhdistyksen merkittäväksi vaikuttajaksi. Vuosikymmenen aikana saavutettiin useita voittoja luonnon monimuotoisuuden suojelussa ja yhdistys palkittiin työstään valtakunnallisesti.

Yhdistyksen toiminta vahvistui 2010-luvulla merkittävästi, kun **Kaija Helle** toi toimintaan vahvan asiantuntemuksensa. Pitkä kokemus eräoppaana, luontokartoittajana ja Pirkanmaan luonnonsuojelupiirin aluesihteerinä on ollut arvokasta niin kaavoitusasioissa, perinnebiotooppien suojelussa kuin muissakin luonnonsuojelukysymyksissä. Kaijan ansiosta yhdistys on pystynyt tarjoamaan runsaasti tapahtumia ja ottamaan aktiivisesti kantaa ympäristökysymyksiin.

Yhdistys otti vastuulleen Pirkanmaan ainoan palosirkkaesiintymän alueen hoidon Siuron Pyymäellä (2010). Yhdistyksen hoitamat kedot olivat mukana VR:n ”Matkalla maisemaan” -hankkeessa, joka voitti ympäristöministeriön maisemanhoitopalkinnon. Kaakkurijärvien ja Pinsiön-Matalusjoen Natura-alueiden sekä Laajanojan suojelu on kuulunut yhdistyksen ydintoimintaan vuosikymmenten ajan. Näitä alueita uhkaavia maankäyttöhakemuksia käsitellään säännöllisesti.

Raakun eli jokihelmisimpukan elinympäristön parantamiseksi toteutettiin 2010-luvulla Kolmen Helmen joet -hanke. Työ jatkuu nyt Pirkanmaan ELY-keskuksen Life Revives -hankkeessa Ylöjärven, Hämeenkyrön ja Nokian alueella.

Yhdistyksen antamien lausuntojen seurauksena mm. Lemminkäinen Infra Oy veti hakemuksensa pois (2014) ja Kivitrio Oy:n maa-aineksen otto evättiin (2015), mikä oli uhanalaisten raakun ja purotaimenen säilymiselle olennaista. Kivitrio muutti nimensä Suomen Maa ja Kivi Oy:ksi ja taistelu Pinsiön-Matalusjoen valuma-alueen louhinnoista jatkuu edelleen.

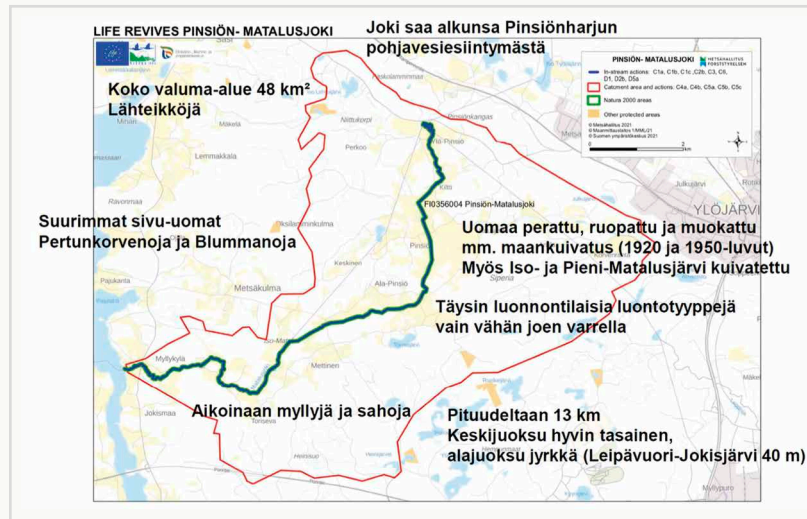
Yhdistys antoi muistutuksen Pirkanmaan maakuntakaavaehdotukseen 2040. Pirkanmaan liitto antoi siihen kahden rivin mittaisen vastineen (2015).

Kaija Helle innostaa osallistujia luonnon ihmeisiin retkellä.

KUVA Raija Kyllikki Ranta

Luonnon pieni vartija on Pinsiön vahvin puolustaja

Matalusjoen valuma-alue.
KUVA Life Revives -hanke, Ely-keskus

Pinsiön alueen jokihelmisimpukkaesiintymät ovat nousseet keskeiseksi tekijäksi arvioitaessa alueen hankkeita, kuten Sotkamo Silver Oy:n malminetsintäluupahakemusta ja biotaloustermiinalihanketta. Jos joku olisi kertonut alueen asukkailla 30 vuotta sitten jokihelmisimpukan merkityksestä, ajatusta olisi ollut vaikea uskoa – niin vähän raakua aiemmin arvostettiin. Nykyään jokihelmisimpukka tunnetaan ainutlaatuisena lajina, jonka suojelu edistää samalla myös ihmisten elinympäristön säilymistä.

Valuma-alue on maantieteellinen alue, jonne satanut vesi kerääntyy maanpinnan muotojen ohjaamana yhteen matalalla sijaitsevaan kohtaan. Pinsiön-Matalusjoen valuma-alueen laajuus on noin 48 neliökilometriä. Kaikki alueella tapahtuva toiminta voi vaikuttaa valuma-alueen vesiolosuhteisiin ja sitä kautta raakun, purotaimenen ja Natura 2000 -joen tilaan. Pinsiön-Matalusjoki, kuten lähes kaikki Pirkanmaan vesistöt, kuuluu Kokemäenjoen valuma-alueeseen (27 046 neliökilometriä), joka päättyy Poriin.

KUVA Panu Oulasvirta

Jokihelmisimpukka eli raakku

Metsälehmus

Yhdistyksen tekemä Siuron metsien (87 ha) suojelualoite osoittautui monipolviseksi prosessiksi. Aloite kaupunginhallitukselle palautui uudelleen valmisteluun kaupungin vedotessa kirjanpainajahavaintoihin, asuinrakentamistarpeisiin ja virheelliseen käsitykseen Linnavuoren tehtaiden laajennussuunnitelmista (2015). Vastauksena tälle yhdistys keräsi adressin, jonka allekirjoitti 1 100 kansalaista.

Yhdistys onnistui estämään Sivakkavuorelle suunnitellun frisbeegolf-radan, joka olisi vaarantanut metsän ja sen suojelumahdollisuudet, sekä lennokkien ja moottoroitujen helikopterien kentän perustamisen Siuron Knuutilan pelloille, mikä olisi häirinnyt alueen eliöstöä (2015–2016).

Markluhdanlahden linnustoalueen suojelua esitettiin toisen kerran (2017) yhdessä Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen ja SLL:n Pirkanmaan piirin kanssa. Kaupunginhallitus päätyi jälleen hylkäämään aloitteen.

Suomen luonnonsuojeluliitto valitsi maan satavuotisjuhlan kunniaksi 100 luontohelmeä koko maata kattavasti. Siuron metsät valittiin yhdeksi niistä (2017).

Kari Eischer suunnitteli yhdistykselle palosirkkalogon ja Lintukoululle kaakkurilogon (2017).

Nokian Luonto valittiin Suomen luonnonsuojeluliiton vuoden 2018 paikallisyhdistykseksi.

Luodon saareen laadittiin kasvillisuus selvitys ja ehdotuksia luonnonhoitotoimiksi (2018).

Laajanojalle laadittiin kasvillisuus selvitys ja ympäristöyksikölle ilmoitettiin uhanalaisten ja huomionarvoisten eliölajien havainnot. Siuron metsistä kartoitettiin käyvät (2019).

Nokian Luodon saaren metsälehmusryhmä voitti Pirkanmaan suurimman metsälehmuksen tittelin (2016).

Rungon ympärysmitat ovat 347, 254, 243 ja 231 cm. Puiden pituudet ovat 28, 24, 26 ja 30 metriä.

KUVAT Timo Tuomisto

Metsälehmus – muinainen arvopuu nykyajan ahdingossa

Metsälehmus on jalopuu, joka oli jääkauden jälkeen yleinen Etelä-Suomessa, mutta on sittemmin harvinaistunut ilmaston viilenemisen takia. Myöhemmin lehtometsien raivaaminen pelloiksi on vähentänyt sen kasvupaikkoja, ja nykyinen metsätalous kohtelee sitä kovakouraisesti – metsälehmusta ei tunneta kovin hyvin ja harvennushakkuissa lehmukset hyvin usein kaadetaan.

Lehmuksella on erityinen kyky lisääntyä kasvullisesti kanto-veisoista ja maahan ulottuvista oksista. Sen sijaan siemenestä lisääntyminen on heikompi. Kun lehmus häviää alueelta, se harvoin palaa sinne takaisin, koska siementaimien kasvu on niin hidasta. Parhaiten se kasvaa tuoreissa ja ravinteikkais-

sa lehdossa sekä lämpöisissä rinteissä. Lehmusta kutsuttiin ennen niinipuuksi sen kuoresta saatavan, köysiin ja naruihin käytetyn niinikuidun vuoksi.

Nykyään komeimpia metsälehmuksia löytyy avoimista paikoista ja metsän reunoilta. Hakkuumetsistä niitä löytää lähinnä vaikeapääsuisistä paikoista kuten kivikkoisilta rinteiltä, kallion tyviltä tai puronotkoista. Vanhoilla lehmuksilla on suuri ekologinen merkitys, sillä monet hyönteiset ja sienet ovat sopeutuneet elämään vain niillä.

Lähteenä käytetty Kari Järventaustan ja Heikki Toivosen kirjoitusta Pirkanmaan komeinta lehmusta etsimässä.

Suojelutyön tuloksia ja uusia haasteita

Pitkäjänteisyys palkitaan: Ruutanan suojelualue laajeni, Halimaan kalliot säästyivät ja malminetsintä pysähtyi, mutta luonnon uhat moninkertaistuvat: Vieraslajit valtaavat alaa, ilmastonmuutos etenee ja luontokato kiihtyy. Paikallisen suojelutyön merkitys kasvaa entisestään.

Koronapandemia (2020–2021) rajoitti toimintaa, mutta yhdistys käynnisti uuden yhteistyön Etappi ry:n Retkikunta Kuukkelin kanssa. Toiminta tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille syrjäytymisen ehkäisyä luonnonhoitotyön avulla.

Luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa saavutettiin pitkäjänteisen työn tuloksia, kun kuusi vuotta yhdistyksen aloitteen jälkeen Nokian kaupunki laajensi Ruutanan luonnonsuojelualueutta 54 hehtaarilla (2021). Tämä nosti kunnan alueen suojelupinta-alan 2,4 prosenttiin. Merkittävä voitto oli myös Halimaan kallioiden säästyminen rakentamiselta (2023). Yhdistys puolusti aluetta asukkaiden kanssa rakentamiselta kolmentoista vuoden ajan.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi Nokian rakennus- ja ympäristölautakunnan myöntämän malminetsintäluvan Pinsiössä (2023) ja kumosi ilvesten metsästysluvat (2024). Fingrid muutti voimalinjan linjausta lausuntomme pohjalta (2024).

Iloisia ja merkittäviä luontohavaintoja ovat olleet erittäin uhanalaisen (EN) viiruvahakkaan (*Hygrocybe spadicea*) löytyminen Pyymäen palosirkkakedolta (2020 ja 2024), silmälläpidettävä (NT) samettikesijäkälä (*Leptogium saturninum*) Intianlahden muinaisuoman metsästä (2018) sekä kaksi vaarantuneen (VU) kuusamalasiiiven (*Synantheson soffneri*) esiintymää (2018) Siurosta ja erittäin uhanalaisen ja kansallisen vastuulaji (EN) kuusamakääpiökoin (*Stigmella lonicerarum*) havainto Haavistolta (2024).

Nokian ympäristönsuojeluyksikölle tehtiin aloite umpeenkasvaneen niityn ennallistamiseksi Linnavuorella (2018). Sen seurauksena Raiskion niityltä löytyi ilahduttava yllätys: uhanalainen (VU) hirvenkello (*Campanula cervicaria*) kukki alueella mahdollisesti ensimmäisen kerran 12 vuoteen (2024).

Ruutanan metsä.
Nokian kaupunki päätti (2021) Ruutanan luonnonsuojelualueen laajentamisesta 54 hehtaarilla. Suojellun alueen pinta-ala on nyt 2,4 prosenttia. Kansainvälisten sopimusten täyttämiseen tarvitaan vielä 27,6 prosentin suojelupinta-ala. Jos tästä vauhdista pidetään kiinni, lapsenlapsenlapsenlapset saattavat nähdä sen päivän, kun suojelutavoitteet täyttyvät. Tosin silloin luontokato ja ilmastonmuutos on voinut jo ratkaista asian. Juuri nyt on siis ehdottomasti oikea hetki pelastaa jäljellä olevat luonnontilaiset alueet.

KUVA Pablo Kaipainen

KUVA Lasse Kosonen

Viiruvahakas

KUVA Marko Jaakkola

Kuusamankääpiökoi

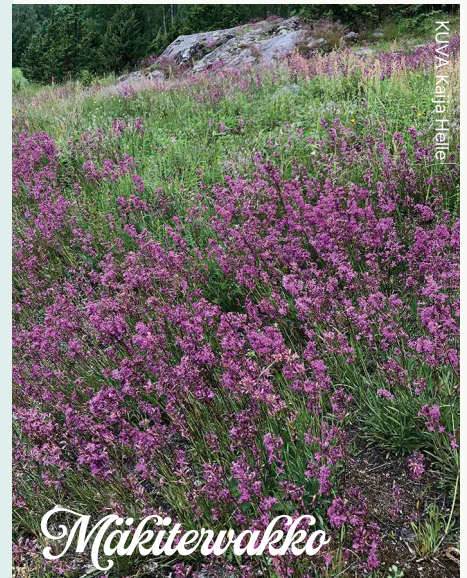
KUVA Kaija Hele

Keltamaksaruoho

KUVA Kati Gursommez

Hirvenkello

KUVA Kaija Hele

Mäkitervakko

Viiruvahakas on erittäin uhanalainen laji (EN). Nokialta lajia on havaittu ensimmäisen kerran Maatialanharjun kedolta 1970-luvulla ja myöhemmin vuosina 2020 ja 2024. Tämä oli yksi peruste kedon suojelualueen perustamiselle uhanalaisten kasvilajien ohella.

Kuusamankääpiökoi on niin harvinainen, että itse perhostesta on harvoin kuvia. Lajin esiintymistä kartoitetaan ja se tunnistetaan eri kuusamajien lehdistä löytyvien tyypillisten syöntijälkien perusteella.

Hirvenkello on harvinainen perinnemaisemien kasvi, josta hirvet näyttävät pitävän. Hirvenkeloesiintymän löysivät alun perin perhos-harrastajat vuonna 1995. Kasvin paluun mahdollisti niityn puuston hakkuu, joka herätti maaperässä uinuneen siemen-pankin.

Pyymäen palosirkkaketoa hoidetaan talkoilla joka kesä – muuten harvinainen keto-ympäristö häviää umpeenkasvun myötä. Nokian säilyneet kedot ovat arvokkaita aarteita, sillä Suomen perinneympäristöistä on kadonnut yli 90 prosenttia. Palosirkan esiintymä on noin 1 000 metrin mittainen ja siinä on kolme eri luonnonsuojelualuetta. Kahta talkoilla hoidettua ketoaluetta on laajennettu ja kunnostettu. Heinäsirkkoihin kuuluva uhanalainen, vaarantunut (VU) palosirkka (*Psophis stridulus*) on menestynyt ja levinnyt uusille alueille. Katso palosirkka-kuvat seuraavalla sivulla.

Yhdistys toteutti yhteistyössä Emäkosken koulun kanssa mit-tavan ympäristökasvatushankkeen (2022 ja 2023). Nokian Lin-tukoulu juhli 20-vuotista taivaltaan kuukausittaisilla linturetkillä.

Haasteina on vieraslajien torjunta. Jättipalsami on levinnyt va-kavaksi ongelmaksi Utolassa ja uhkaa Haaviston ja Utolan luon-nonsuojelualueita. Torjuntatyötä tehdään kunnan kanssa talkoin ja Nokian Uutisten kanssa tiedotuskampanjoin.

Yhdistys on osallistunut aktiivisesti kaavoitus- ja maankäyttö-prosesseihin sekä ottanut kantaa ilmastonmuutoksen hillitse-miseen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Erityisen arvokasta on ollut yhdistyksen asiantunteva lausuntotyö eri koh-teista sekä luonnonhoitotyö uhanalaisilla luontotyypeillä Pyy-mäen kedolla ja Maatialanharjun perinnemaisemalla. Huippu-vuonna 2024 yhdistyksen tapahtumiin osallistui 1 852 henkilöä, joista Lintukoulun osallistujia oli 328.

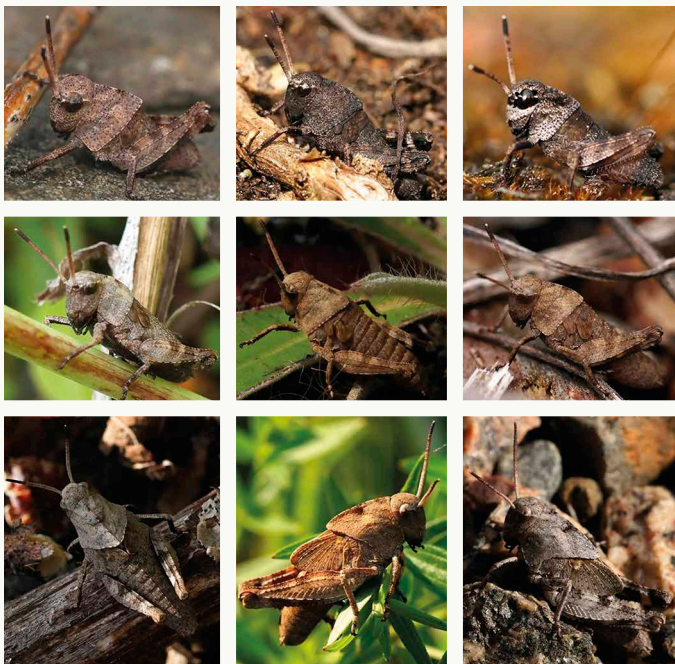

Historiatiivistelmä osoittaa, että luonnonsuojelu vaatii sitkeyttä ja pitkäjänteistä työtä, se on todellinen maratonlaji. Tuloksia voi syntyä vasta useiden vuosien päästä. SLL Nokialla on ollut ja on merkittävä rooli nokialaisessa luonnonsuojelussa. Olemme vaikuttaneet päätöksentekoon, suojelualueiden perustamiseen ja ympäristötietoisuuden lisäämiseen. Yhdistys on toiminut edelläkävijänä: monet 1970-luvulla esiin nostetut huolenaiheet ja teemat ovat nousseet vasta nyt keskusteluun ja päätöksentekoon.

Pirkanmaan kasvukeskuksen lähellä toimiminen luo jatkuvia haasteita luonnon ja metsien säilymiselle. Kansainväliset ilmastopäätökset ja vihreä siirtymä antavat toivoa. Toisaalta päättäjien ja ekologisen edelläkävijyyden visiointi onnistuu erinomaisesti samalla, kun arvokkaat luontoalueet tuhoutuvat "välttämättömien kehityshankkeiden" alle kestävän kasvun nimissä.

Yhdistyksen pitkäjänteinen työ on keskittynyt kolmeen päälinjaan

- käytännön luonnonsuojelutyö ja uhanalaisten elinympäristöjen hoito
- luontovalistus retkien ja tilaisuuksien muodossa
- kaupungin maankäytön ja kaavoituksen aktiivinen seuranta.

Vasemmalla: Palosirkan eri-ikäisiä nymfejä eli toukka-asteita.

KUVAT Juha Kuosmanen

Yllä ja alla: Palosirkkoja Pyymäen kedolla. Palosirkkakoiraan oranssinpunaiset siivet pitävät lentäessä kuuluvaa, rätisevää ääntä. KUVAT Timo Kervinen

Tiedotus

– Kuinka temppu tehtiin ennen kännyköitä?

Puhelinrinki oli kätevä tapa tavoittaa yhdistyksen aktiiveja nopeasti. Etukäteen sovittiin kuka soittaa kenellekin, kun tiedotettavaa ilmaantui. Tätä käytettiin erityisesti lintuharvinaisuuksia havaittaessa, mutta myös muissa yhdistykselle tärkeissä asioissa. Näin yleensä riitti, kun jokainen soitti kahdelle henkilölle.

Jos henkilöä ei tavoitettu, soitettiin puhelinringissä seuraavalle. Viimeiset saattoivat soittaa takaisin ensimmäisille soittajille ja kertoa yhteenvedon matkan varrella käydyistä keskusteluista. Näin soittokierroksen aloittaja tiesi sanoman menneen perille. Aina oli sellaisiakin, joilla ei ollut omaa lankapuhelinta. Silloin saatettiin soittaa lähimmälle naapurille, joka kävi kertomassa naapurille viestin ja että häntä oli koetettu tavoittaa.

Postikortit ja jäsenkirjeet olivat myös tavallinen yhteydenpitoväline. Tämä oli aikaa, jolloin posti toimitettiin viivytystä vastaanottajille. Kirjeet olivat seuraavana päivänä perillä. Postia kannettiin kahdesti päivässä aamu- ja iltapäivisin vuoden 1975 alkuun saakka. Kun puhelin yleistyi, Posti luopui iltapäiväkannosta.

Jäsenlehden lähettämiseksi piti ottaa yhteyttä Posti- ja Telehallitukseen, joka tarkisti, ettei samalla nimellä kulje kahta lehteä. Telehallitus lähetti täytettäväksi ilmoitusaavakkeen, joka palautettiin mallilehden kanssa. Lehden postituksesta meni perusmaksu ja sen lisäksi maksu per jokainen alkava kilo lehtiä.

Huhtikuussa 1987 otettiin käyttöön NMT-900-verkko ja joillakin oli käytössään useita kiloja painavia autopuhelimia. Silti meni 1990-luvulle ennen kuin kännykät tulivat laajemmin käyttöön. Kaavoitusta seurattiin siten, että käytännössä joku ”leiriytyi kunnanviraston ilmoitustaululle” ja vahti, milloin määräajat umpeutuvat missäkin kaavassa.

Lintuhavaintojen tiedonkulku kehittyi kapakkapuhelusta piippareihin

TEKSTI Rainer Mäkelä, toim. Kaarina Davis

Alkuun 1970-luvulla ei ollut mitään systemaattista soitto- ja retkeilyä. Lähinnä iltaisin, kun jengi oli palannut kotiin, soitettiin retken päätteeksi tuttujen lintuharrastajien kanssa mitä mielenkiintoista oltiin nähty. Eri puolilla oli omat kuppikuntansa: me nokialaiset, hämeenkyröläiset, tampereläiset, koskilaiset ja yksittäiset harrastajat siellä täällä.

Vuodesta 1980 me nokialaiset tutustuimme tampere- laisiin vanhempiin ornitologeihin, ensimmäisenä lähinnä **Lasse Kososeen**. Pirkanmaalaiselle lintutiedotukselle vuosi 1981 oli merkittävä. Silloin löysimme Ylöjärven Ilmarin- järveltä marraskuussa aavikkotaskun. Soitin siitä Kososelle Siivikkalan kapakasta ja sitä kautta tieto lähti liikkeelle muuallekin Suomeen, kun Kosonen tunsikin turkulaisia ja hesalaisia orneja. Seuraavana päivänä Ilmarinjärvellä oli kymmeniä harrastajia, lisäksi lähinnä Hesasta ja Turusta. Tämä on siis ensimmäinen kunnon bongauksetapahtuma Pirkanmaalla, ja tästä alkoi pikku hiljaa laajemminkin myös yhteydenpito muiden maakuntien harrastajien kanssa.

Vuonna 1985 perustettu Bongariliitto tehosti lintuhavaintojen välittämistä: Pirkanmaalla toimineessa soittokaaviossa kymmenet lintuharrastajat välittivät havaintoja sekä maakunnassa että valtakunnallisesti. 1980-luvun lopulla otettiin käyttöön hakulaitteet eli piipparit. Niihin kehitettiin koodinumerosarjat, jotka kertoivat lintulajin, sijainnin ja tilanteen. Kesällä 1990 olimme matkalla Utsjoelle myrskylintua katsomaan. Sodankylässä piippiariin tuli koodi 999 (lintu kuollut). Siinä käännyttiin takaisin... ja palattiin töihin.

Vuonna 1992 BirdLife ja Bongariliitto käynnistivät maailman ensimmäisen tekstihakupohjaisen lintuhavaintojärjestelmän, jossa havainnot välittyivät puhelinkeskukseen kautta tekstihakujärjestelmään. Kännyköiden yleistymisen mahdollisti havaintojen ilmoittamisen suoraan maastosta.

Rainer Mäkelä

pitkän linjan lintuharrastaja ja marteslainen

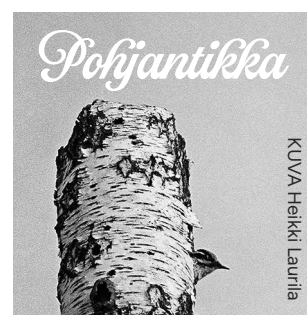
Marteslaisten polkupyöräretket suuntautuivat paljon lähikohteille, tässä Knuutilan rantaluhdalle keväällä 1978. KUVA Jari Salonen

Muistoja Marteksesta

Suomen luonnonsuojeluliiton nuorisojärjestönä toimii Luontoliitto. 1960- ja 1970-luvuilla toiminut Martes-kerho oli Luontoliiton jäsen. Luontokerhoja oli tuohon aikaan paljon, Nokiallakin Marteksen lisäksi ainakin Koskenmäen koulun luontokerho Viirus.

Martes oli enemmän kuin luontokerho: se ohjasi nuoria kohti luonnontutkimuksen ja -suojelun uraa. Lehden sivuilla esiintyvät **Rainer Mäkelä** (sivulla 21), **Jari Salonen** (sivulla 23) ja **Martti Rikonen** (sivulla 25) ovat vain muutamia esimerkkejä kerhon kasvateista, jotka löysivät elämäntyönsä luonnon parista. Marteslaiset olivat luonnon huomioimisen ja luonnonsuojelun edelläkävijöitä.

Martes-kerhoon kuului myös metsänhoitaja-luonnonsuojelija **Hannu Karhe**. Hän oli kasviharrastaja ja muun muassa laski Haavistosta 700 vuorijalavaa, jotka hukkuivat Melon padon veden nousun vuoksi. Hän on kertonut, että Noki-Pirkan luonto ry perustettiin tavallaan Martesin seuraajaksi. Luonnonsuojeluliitto ja Luonto-Liitto olivat jo vakiinnuttaneet toimintansa, mutta paikallistason toimintaa kaivattiin.

Torisevan kuusikot kanahaukkoinen, pohjantikkoinen ja varpuspöllöineen oli pitkään saareke ympärillä riehuvan metsätalouden keskellä.

KUVA Heikki Laurila

Linturetkellä
Jari Salonen,
Pekka Rintamäki,
Kari Hiltunen ja
Rainer Mäkelä.

Syksyinen linturetki. 1970-luvulla marteslaiset retkeilivät myös Porissa, erityisesti kahlaajia ja joutsenia katsomassa. KUVA Pentti Hiltunen

TEKSTI Luontodokumentaristi Jari Salonen, toim. Kaarina Davis

Tervastulilta Koijärvelle

– Nuorten miesten Martes-vuodet

Liityin Martekseen 1976 tutustuttuani **Petri Saareen** Pyhäjärven rannoilla. **Heikki Laurilan** johdolla katseltiin kuvia, suunniteltiin retkiä ja käsiteltiin Luonto-Liiton asioita. Meitä oli iso porukka nuoria luontoharrastajia: **Pirkka Lappalainen, Pekka Rintamäki, Rainer Mäkelä, Kangasniemen veljekset Pertti ja Markku, Kari Hiltunen, Janne Haavisto, Sami Tuomela, Pekka Huttunen, Olli-Pekka Liinalaakso, Risto Karvonen, Ismo Niemi** ja joskus Koiviston veljeksetkin poikkiesivät kokouksissa. Paikalla kävi ker- ran tai pari kaksi nuorta naista tekemässä tuttavuutta, mutta he katosivat kuvioista nopeasti.

Vaikka toiminta painottui vahvasti lintuihin, harrastimme myös kasvien ja perhosten tunnistusta sekä nisäkkäiden kartoitusta. **Asko Kaikusalon** innoittamana tutkin esimerkiksi metsäsopu- lin esiintymistä Nokialla. Luonnonsuojelustakin puhuttiin koko ajan – totta kai. Kirjoittelimme Nokian Uutisiin ympäristö- ja lintujuttuja ja julkaisimme omaa Kiikari-lehteä. **Pekka Huttusen** sarjakuvat olivat ihan legendaarisia... Kerhon arkisto – valtavasti mustavalkoisia valokuvia ja dokumentteja – sijaitsi Nokianvirran yläasteen kellarissa. Sen kohtalo on jäänyt hämärän peittoon.

Retkeilimme paljon metsissä, erityisesti ”Pohjoismetsien” alueella Porintien ja Hopeatien välissä. Nyt puhuttaisiin ehkä ”Kaakurijärvistä”. Vielä 1977 pystyi kävelemään Porintieltä Korp-ijärvelle niin, että kulki koko matkan hienoja vanhoja kuusikoita pitkin. Seurasimme huolestuneina metsien muutosta. Kymme- nen – viisitoista vuotta myöhemmin saman retken saattoi tehdä niin, että astui koko matkan hakkualueelle eikä kertaakaan van- haan kuusikkoon. Motot olivat tulleet...

Syksyisin oli tavallista, että pyöräilimme johonkin Ruokejärven tienhaaraan perjantaina, käppäilimme siitä Korpijärven–Nuijalam- men suunnille, olimme yötä jossain kuusen juurella tervastulilla – ja palasimme erittäin virkistyneenä sunnuntaina kotiin. Van-

hemmat tuskin tiesivät missä olimme, mutta olimme turvassa. Näitä reissuja tehtiin myös talvella – ja kun meillä ei ollut varaa mihinkään untuvapusseihin, niin paleltiin ihan helekatisti tietysti!

Kesäkuussa 1977 järjestimme ensimmäisen ”Kivikeskun Hak- kuukonferenssin” (KHK) ennennäkemättömälle lentokentän ko- koiselle järkyttävälle avohakkuulle. KHK:n aikaan kuulumme vielä paljon pohjansirkkuja ja elämäni ensimmäisen idänuunilinnun.

Juttu jatkuu seuraavalla sivulla.

Aikuistuttuaan tv:n luontodokumenttien tekijänä ansioitunut Jari Salonen sihtaili helmipöllölle sopivaa pesäpuuta Jumes- niemen takamailla vuonna 1978.

KUVA Heikki Laurila

Korpijärvellä kokeiltiin menestyksellisesti pesäsaarekkeen ankkurointia kaakkurille. Petri Saari luotaa, Jari Salonen navigoi. KUVA Heikki Laurila

Syksyisin seurattiin muuttoa Viholan sataman rannoilla. Pönttöjä ripusteltiin huikeita määriä. Lintuharrastus vei meidät Muurainkalliolle – puhuimme aina Muurainsuosta – sijainneeseen lahoon ja huteraan kolmiomittaustorniin, missä kuusikin kaveria kiikkui. Siellä teimme ihan huikeita lintuhavaintoja. Kun näimme 1978 parhaana päivänä viisi merikotkaa, tamperelaiset lintuharrastajat eivät meinanneet uskoa meitä. Monia havaintojamme ihmeteltiin: ”Voiko keväällä muka nähdä yli 1 000 kurkea päivässä?”

Helmikuussa 1978 olimme mukana mielenosoituksessa kansallispuistojen puolesta Senaatintorilla. Seisoin Senaatintorin rappusilla Luontoliiton Hämeen piirin kyltti kourassani. Huusimme: ”Perustakaa puistot, muuten jää vain muistot”!

Keväällä 1979 Koijärvellä meitä marteslaisia oli minä ja Laurilan Heikki. Heikin äiti hommasi lapiot padon rakentajille, mutta se on oma juttunsa.

Martes hiipui vuosien 1979–1980 tienoilla, kun huomattiin, että mihin me oikeastaan tarvitaan Marteksen kokouksia, kun melkein koko meidän porukka kävi silloisen Tampereen lintutieteellisen yhdistyksen kokouksissa ja tapahtumissa. Kerho jätti kuitenkin lähtemättömän jäljen kokonaiseen nokialaisten luontoharrastajien sukupolveen. Aika usein tuolla maastossa juttuihin ponnahtaa, että ”silloin Marteksen retkellä...”

Nokian pohjoisen vedenjakaja-alueen metsät syötettiin puunjalostusteollisuudelle nopeassa tahdissa. Kivikeskun ympäristöön aukesi yli sadan hehtaarin yhtenäinen avohakkuualue. KUVA Heikki Laurila

Maaseudun maisemat muuttuivat nopeammin kuin osattiin arvata. Heinäseipäät kuuluivat heinäkuuhun vielä vuonna 1977. KUVA Heikki Laurila

Nokian Martes-kerho kasvatti tunnetun Lapin kuvaajan

TEKSTI Kaija Helle

Maineikas revontulien ja Lapin luonnon valokuvaaja **Martti Rikonen** on syntynyt nokialainen. Hän kävi koulunsa Nokialla ja toimi Martes-luontokerhossa 1960-luvulla. Kouluaikojstaan hän kertoo, että luonto oli marteslaisten innoittaja. Linnut kiinnostivat monia, ja mukana oli kasviharrastajia ja valokuvaajia.

Pitkäniemen alue oli lukuisten retkien kohteena. Kaakurijärviin kuuluvan Korpijärven ympäristö oli Rikkoselle erityisen mieluinen, vaikka kaakkureista ei tuolloin puhuttu. Rikonen kertoo **Hannu Himasen** kanssa polkupyörillä Pinsiöön tehdystä keväisestä linturekkestä, jolla havaittiin yhteensä 200 teertä ja kuusi metsoa.

1960–1970-luvuilla käytiin keskustelua atomivoimasta. Luontoharrastuksen ohella osallistuttiin atomivoimaa vastustaneeseen mielenosoitukseen Helsingissä. Koulun päätyttyä marteslaiset lähtivät opiskelemaan ja Martesin toiminta hiipui. Rikonen lähti Ouluun ja sieltä Inariin, jossa hän asuu paraatipaikalla Muddusjärven rannalla.

Martes-kerhon toiminta loi Nokialle luontoa hyväksyvää ilmapiiriä, ja näin kerhoa voi sanoa luonnonsuojeluyhdistyksen edelläkävijäksi.

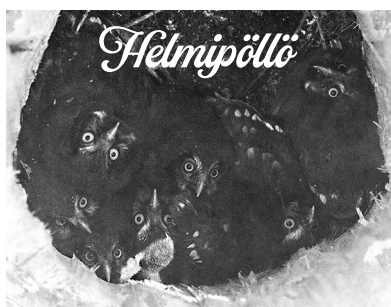
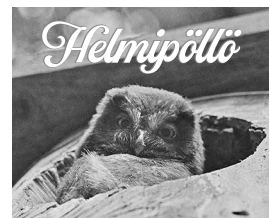
Tuulihaukka

Tuulihaukalle povattiin perikatoa 1970-luvulla. Tämä uhakuva ei sentään toteutunut. Pesän jättänyt nuori tuulihaukka ruokaili jumesniemeläisellä pellolla vuonna 1974.

Kaakkuri

Mutasaran tähdät keinuevat kesäyössä, kun Juottojärven kaakkuri ui pesälle.

Helmpöllö

Vielä 1970- ja 1980-luvuilla helmipöllö oli pöllönpönttöjen vakioasukas, jolla saattoi olla pöntössä seitsemänkin poikasta.

KUVAT Heikki Laurila

Terttu Laurila

LUONNON JA OIKEUDENMUKAISUUDEN PUOLUSTAJA

*Terttu Laurilan
esimerkki luonnonsuojelussa
inspiroi meitä edelleen.
Jatketaan yhdessä
tärkeää työtä.*

Nuori huuhkaja muovasi
Tertusta luontotoimijan.
KUVA Ilmest Martti Rikkonen

Pirkanmaan luonnonsuojelun uranuurtaja Terttu Laurila (s. 1926) oli perustamassa Noki-Pirkan Luontoa 1970-luvulla ja toimi yhdistyksen puheenjohtajana 15 vuoden ajan. Hänen aikanaan yhdistyksestä kasvoi vahva paikallinen vaikuttaja, joka otti aktiivisesti kantaa Nokian ympäristökysymyksiin. Tinkimättömänä luonnon puolustajana tunnettu Laurila johti lukuisia ympäristökamppailuja ja toimi esimerkkinä tuleville sukupolville.

TEKSTI Heikki Laurila, toim. Kaarina Davis

Terttu varttui Verlan tehdaskylässä Kymenlaaksossa. Tertun isä kuoli hänen ollessaan parivuotias, ja perhe eli yksinhuoltajaäidin varassa. Lisätienestettä hankittiin pitämällä kotitalon kellarissa elokuvateatteria ja kahvilaa, ja Terttu työskenteli tehtailijan piikana. Niukka elämä opetti Tertun pitämään puolensa.

Sotavuosina Terttu muutti Helsinkiin tätinsä luokse. Hän kävi iltaoppikoulua ja kauppaopistoa, ja työskenteli Rautatientorin sähköliikkeessä, kunnes liike tuhoutui pommituksissa. Helsingin suurpommitusten kauhunhuudot ja tulipalojen katku jäivät syväle mieleen, kun Terttu saatteli loukkaantuneen tätinsä sairaalaan.

Seuraava työpaikka löytyi Pälkäneelle evakuidusta Viipurin maistraatista, josta tuli Tertun lainopillinen peruskoulu. Lakiuran sijaan elämä vei toisaalle, kun saksankurssilla tuli vastaan hammaslääkäriopiskelija Pentti Laurila. Nuoripari asui aluksi Helsingissä, kunnes Pentti sai kouluhammaslääkärin paikan Nokialta.

Tertun elämäntyö kansalaisaktiivina sai alkunsa eräästä linnusta. Elettiin kansainvälistä luonnonsuojeluvuotta 1970, kun nuori huuhkaja Oripäässä löysi ilmanvaihtoaukosta tien sisälle suurkanalaan. Hallissa syntyi paniikki, ja joukoittain kanoja tukehtui lintujen tungeksiessa nurkkauksiin. Aamulehti uutisoi kanalan omistajan aikovan täyttää kiinni napatun huuhkajan – tuolloin jo äärimmäisen uhanalaisen, vainotun ja rauhoittamattoman suurpetolinnun – kirjahyllynä koristeeksi.

Luettuaan uutisen Terttu soitti välittömästi kanalan omistajalle taivutellakseen tätä vapauttamaan linnun. Muutkin luonnonsuojelijat liittyivät kampanjaan, ja asia ratkesi, kun Suomen luonnonsuojeluliitto lupasi maksaa huuhkajasta vaaditun korvauksen.

Huuhkaja tuotiin pahvilaatikossa Nokialle lintuharrastajien Martti Rikkosen ja Risto Palomäen toimesta, matkaevääksi pakattu kana mukanaan. Marraskuussa iltahämmärässä huuhkaja

Kun Pohjois-Pirkanmaalle perustetulle kotkien ruokintapaikalle piti viedä teurasjätettä, ei Tertulta tarvinnut kahdesti pyytää kyytiä. Feministi-perheenäiti kiskoi ahkiota suolla siinä missä nuoret pojatkin!

KUVA Heikki Laurila

YMPÄRISTÖVAIKUTTAJA Terttu Laurila 1926–2015

- Pirkanmaan luonnonsuojelupiirin kunniapuheenjohtaja ja pitkäaikainen puheenjohtaja
- Nokian luonnonsuojeluyhdistyksen (silloisen Noki-Pirkan luonnon) perustaja ja puheenjohtaja 15 vuoden ajan
- Koijärvi-liikkeen avainhenkilö
- Vihreä elämänsuojelun liitto ry:n perustajajäsen
- Vihreän liikkeen perustajajäsen (kehittyi Vihreäksi puolueeksi 1988)
- Pohjois-Hämeen Vihreiden ja Nokian Vihreiden perustajajäsen
- Nokian kaupunginvaltuuston ääniharava ja aktiivisin valtuutettu
- Kansanliikkeiden aktiivi (mm. Altajoki- ja Vuotos-liikkeet)

Kaksi kuvaa, välissä yli
seitsemän vuosikymmentä,
lähes kokonainen ihmiselämä.

vapautettiin kaatopaikan lähimetsään. Linnun kekälesilmäinen katse jäi lähtemättömästi mieleen, kuten myös kuukausia myöhemmin koettu hetki: öisellä hiihtoretkeillämme Kyynijärven jäällä lumihuutaleiden täyttämän hiljaisuuden rikkoi kaatopaikan suunnalta kantautunut huuhkajan uhmakas huhuilu. (Huuhkajan koko tarina on julkaistu Suomen Luonto -lehdessä 1/1971, s. 8–9).

1970-luku oli rajujen ympäristömuutosten aikaa. Tampereella purettiin Verkatehdasta, Hervannan moottoritien alta kaadettiin Lukonmäen rauhoitetut lehmukset, Pirkkalaan suunniteltiin uutta lentokenttää ja Nokialla väännettiin kauppakeskuksen ja parkkipaikan rakentamisesta Poutunpuistoon. Terttu kävi päättäväisesti vastarintaan lyhytnäköiseksi katsomiaan hankkeita vastaan, mikä keräsi sekä ihailua että raivokasta vihamielisyyttä.

Pelottomuus oli Tertun peruspiirre: asian vaatiessa hän uskalsi lähestyä ketä tahansa. Kun luonnonsuojeluasia vaati Tertun mielestä presidentin toimenpiteitä, vain puhelinnumeron puuttuminen pelasti Kekkosen joutumasta hänen perustelupuheensa kohteeksi. Niinpä hän soitti akateemikko Kustaa Vilkunalle, Kekkosen tunnetulle lähiystävälle ja antoi tälle tehtäväksi toimia viestinviejänä.

Terttu ja Ristaniemen Kallen hevonen Jumesniemen metsälaitumella 1980-luvulla. Tertulle kaikki elävä oli yhtä arvokasta. Hän kantoa hellästi ulos marjojen sekaan eksyneet hämähäkit ja piti aina taskussaan ruisleivän kannikkaa seudun työhevosia varten. Hän auttoi myös tuntemattomia ihmisiä, jotka kääntyivät hänen puoleensa kokiessaan tullessaan väärin kohdelluiksi.

KUVA Auli Kilpeläinen

Julkisuuden myötä Terttu lähti kunnallispolitiikkaan, ensin itsenäisenä ja myöhemmin Vihreiden ehdokkaana, keräten ennatysmäisen äänisaaliin. Periaatteelliselle ihmiselle 1970-luvun kunnallispolitiikan korruptoituneet käytännöt ja kompromisseja vaatinut yhteistyö olivat kuitenkin vaikeita hyväksyä. Hänen poliittinen uransa jäikin paljolti yksinäisen suden kamppailuksi.

Tertun sukupolvelle, joka oli kokenut niukkuutta ja pulaa, oli vaikea katsoa ”törsäystä”. Koukkujärven kaatopaikalla kaikki päättyi ”penkkaan” – aikana, jolloin luonnonvarojen riittävydestä ei kannettu huolta ja kierrätystä pidettiin vain luonnonsuojelijoiden haihatteluna.

Koukkujärven
kaatopaikka.

KUVA Heikki Laurila

1980-luvun alussa erään linturetkeni löytöjä Koukkujärven kaatopaikalla olivat tonnin painoiset paperirullat, jotka tehdas oli hylännyt ilmeisesti pienen mittavirheen vuoksi. Kun kerroin löydöstä äidilleni Tertulle, hän totesi välittömästi: ”Ne haetaan sieltä.”

Terttu suostutteli kaatopaikan hoitajat auttamaan rullien nostamisessa ja kuljetuksessa – ja kohta kotitalomme autotalli toimitti paperivaraston virkaa. Sieltä rullat päätyivät Helsingin maineikkaan Lepakkoluolan kirjapainoon, jossa näille papereille pitkään painettiin kansalaisjärjestöjen julkaisuja.

1980-luvun lopulla, Pentin jäätyä eläkkeelle hammaslääkärin työstään, pariskunta muutti Hämeenkyrön Jumesniemeen. Mahnalanselän linnut saivat uutteran ympärivuotisen tarkkailijan.

Pähkinänakkeli

Lintulaudan tarkkailija voi saada yllättävän vieraan: syysvaelluksillaan Siperiasta saapuva pähkinänakkeli saattaa pysähtyä vierailulle. Tämä tanakka, töpöpyrstöinen lintu liikkuu taitavasti puun runkoa pitkin vaikka pää alaspäin ja piilottaa pähkinöitä ahkerasti varastoihinsa. Osa näistä erikoisista vieraista jää talvehtimaan Pirkanmaalle.

KUVA Kari Eischer

*Tervetuloa
mukaan tutustumaan
kiehtovaan lintumaailmaan!*

Nokian Lintukoulu

AVAA OVET LINTUJEN IHMEELLISEEN MAAILMAAN

TEKSTI Anne Viitalaakso

Nokian Lintukoulu järjestää lintuharrastustoimintaa kaikenikäisille. Toimintaan kuuluu esimerkiksi linturetkiä, valokuvailtoja, linnunpöytätalkoita, lintulaskentoja, opastuksia, tapahtumia ja tilattuja linturetkiä. Kuka tahansa voi tulla mukaan oppimaan linnuista ja luonnosta – aiempaa kokemusta ei tarvita.

Lintukoulu on toiminut Nokialla jo 21 vuotta. Se tekee yhteistyötä Suomen luonnonsuojeluliitto Nokian ja Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen kanssa. Kaikki retket ja tapahtumat ovat osallistujille ilmaisia. Lintukoulun tulevat tapahtumat löydät jäsenlehden tapahtumakalenterista ja kotisivuiltamme.

Anne on toiminut Lintukoulun ohjaajana jo vuodesta 2003 ja Jarmokin vuodesta 2011.

KUVAT Tiina Makkonen ja Anne Viitalaakso

KERHONVETÄJÄT

Anne Viitalaakso, p. 045 888 3720

Jarmo Koivisto, p. 0400 838 457

nokianlintukoulu@gmail.com

sll.fi/nokia/lintukoulu

pily.fi/nokian-lintukoulu

Nokian lintukoulu

Tervapääsky

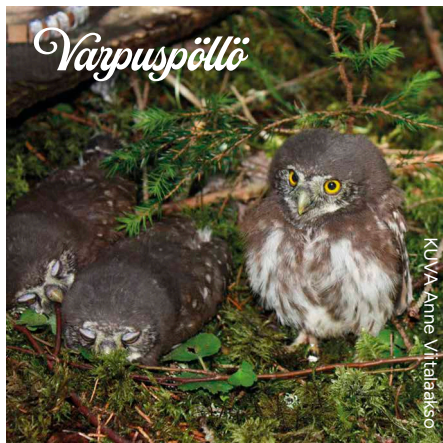
Tervapääsky on ollut aikoinaan yleinen erämaaseutujen kolopesijä. Muun muassa metsien laadun romahtamisen ja muuttoalueiden muutosten vuoksi tervapääskyt ovat vähentyneet merkittävästi ja lajista on tullut erittäin uhanalainen. Ilmojen akrobatit ovat joutuneet siirtymään sinne, mistä koloja vielä löytyy – esimerkiksi taajamien kerrostaloihin.

Joka kesä pelastetaan maahan pudonneita lentokyvottomia poikasias. Onneksi poikasilla on hyvä selviytymismahdollisuus asiantuntevan hoidon avulla. Jos löydät maasta tervapääskyn poikasen, ota yhteyttä, neuvomme mistä löytyy luonnoneläimiä auttavia tahoja.

KUVA Kari Eischer

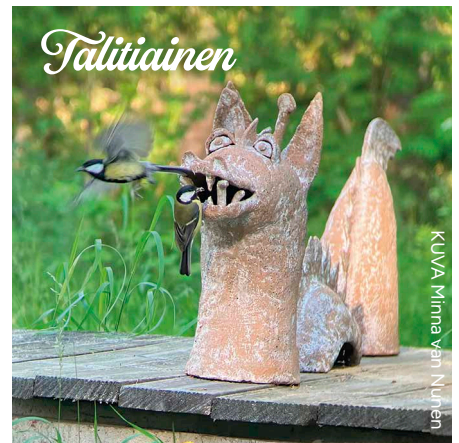
Lintukoululle voi lähettää kysymyksiä linnuista, pesistä, sulista, optiikasta jne. Autamme mielellämme tunnistamisessa, kun mukana on valokuvia tai hyvä tekstikuvaus linnun tuntomerkeistä.

Varpuspöllö

KUVA Anne Viitaakso

- ❖ Varpuspöllön terhakka poikanen katsasteli ihmeissään rengastajaa.
- ❖ Talitiaiset löysivät erikoisen pesäpaikan! Minnan tekemän betonisen lohikäärmeen suussa sirisi kesällä poikue, ja hampaiden välistä tintit kuljettivat poikasilleen ruokaa.
- ❖ Polulta löytyi nuolihaukan sulka.
- ❖ Lintukoulun harrastajat laskevat säännöllisesti lintujen määriä Kauniaisten reitillä.

Talitiainen

KUVA Minna van Nunen

Taviokuurna

KUVA Timo Kervinen

KUVA Susanna Haavisto

Pajusirkku

KUVA Timo Kervinen

Nokikana

KUVA Timo Kervinen

Halimaan alueella sijaitsevat yli 10 000 vuoden takaiset Yoldianmeren rantakalliot ovat silmiä hivelevän kauniit pyöreine muotoineen. Siloitellut muodot syntyivät tuhansien vuosien aikana vesimassojen ja jäiden kuljettaessa mukanaan kallioperästä murskautuneita kivenlohkareita. Kivi on toisen kiven paras hioja. KUVA Kaija Helle

Kaavoitus vaikuttaa luontoomme - SLL Nokia vaikuttaa kaavoitukseen

KAAVOITUS Osa 5

Artikkeli kuvastaa tilannetta 9.12.2024. Osat 1–4 on julkaistu jäsenlehdessämme vuosina 2018, 2019, 2020 ja 2022–2023.

Kaavoitus määrää, minne rakennetaan ja mitkä alueet säästyvät. Se ratkaisee, säilyvätkö metsät metsinä vai muuttuuko lehto asuinalueeksi. Kaavoituksen seuranta ja siihen vaikuttaminen on keskeinen osa luonnonsuojelua. Yhdistyksemme antaa vuosittain useita lausuntoja kaavahankkeista turvatakseen arvokkaat luontokohteet. SLL Nokian pitkän linjan luonnonsuojeluaktiivi Kaija Helle vastaa kysymyksiin.

Yhdistys on jättänyt mielipiteen Sarpatintien 10–12 kerrostalokorttelin asemakaavan muutospäätöksestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Miksi yhdistys puolustaa vanhoja kerrostaloja?

Pitkäniemen sairaalan työntekijöiden asunnoiksi 1950–60-luvuilla tehty rakennuskokonaisuus haluttaisiin purkaa ja rakentaa tilalle kuusikerroksisia taloja. Nyt taloissa elää lepakkoyhdyskunta, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikat on luonnonsuojelulain mukaan aina säilytettävä. Talojen peruskorjaus turvaisi sekä lepakot että alueen pohjaveden, kulttuurihistorian ja virkistysarvojen säilymisen. Asiasta tehty kunnallisvalitus tutkii kunnan päätöksen lainmukaisuutta.

Miten SLL Nokia vaikutti Fingridin voimajohtohankkeeseen?

SLL Nokia on yhdessä muiden lähialueiden luonnonsuojeluyhdistysten kanssa esittänyt voimajohdon siirtämistä Pinsiönlähteen länsipuolelle, jotta sen ympäristö puineen säilyisi. Sillä on

vaikutusta mm. erittäin uhanalaisen (EN) jokihelmisimpukan eli raakun ja purotaimenen elinympäristöön suojelulle, koska puusto vaikuttaa veden laatuun, lämpötilaan ja virtaamaan.

Lisäksi osoitimme nykyisten ja suunniteltujen voimalinjojen riskejä kaakkurille ja muulle linnustolle. Esitimme voimalinjojen yhdistämistä samoihin pylväisiin ja siirtämistä länteen linnustollisesti arvokkaiden alueiden ohitse. Fingrid otti mielipiteemme huomioon kaakkurien suojelussa ja muutti linjausta paremmaksi linnustolle. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten kansalaistoiminnalla voidaan vaikuttaa infrastruktuurihankkeisiin.

Miltä Nokian kaupungin strateginen yleiskaava ehdotus näyttää luonnonsuojelun näkökulmasta?

Jätimme muistutuksen kaupungin Strategisesta yleiskaavaehdotuksesta. Kritisoimme luonnonsuojelun puuttumista kaavan päätavoitteista. Erityistä huolta herättävät Kahtalammin ja Kohmalan alueen liikennesuunnitelmat levennettyine teineen ja Nokianvirran ylittävine siltoineen. Lisäksi kiinnitimme huomiota Kaakkurijärvien Natura 2000 -alueen läheisyyteen osoitettuihin elinkeinoalueisiin.

Ylöjärven Pinsiössä on haettu ympäristölupaa biotalousterminalille, mistä siinä on kysymys?

Konetyö J&T Uusitalo Oy hakee ympäristölupaa Ylöjärven Pinsiön perustettavalle biotalousterminalille, jossa käsiteltäisiin vuosittain yli 80 000 tonnia puu-, betoni-, tiili- ja maa-aineksia sekä haravointijätettä 2,1 hehtaarin kokoisella kentällä. Hankkeen valuma-alue ulottuu Nokian, Hämeenkyrön ja Ylöjärven kuntien alueille. Toiminnan vaikutuksia ja seurauksia on arvioitava kaikkien kuntien alueelta.

SLL Nokia, naapurien luonnonsuojeluyhdistykset ja SLL Pirkanmaan piiri vastustavat hanketta, koska terminali sijoittuisi pohjavesi- ja Pinsiön-Matalusjoen valuma-alueelle, jonne laitoksen valumavedet päätyisivät. Se huonontaisi joen raakun ja purotaimenen elinympäristöä. Lisäksi hanke toisi alueelle raskasta liikennettä ja meluhaittoja, mikä häiritäisi lähiasukkaita ja alueen virkistyskäyttöä.

Miksi yhdistys kritisoi Purso Oy:n laajentamissuunnitelmia?

Purso Oy suunnittelee mittavan alumiinituotantolaitoksen rakentamista Länsi-Suuroon Ketaranvuoren alueelle. Hanke on herättänyt huolta paikallisissa asukkaissa, sillä 18 metriä korkea ja 200 metriä pitkä laitos aiheuttaisi ympärivuorokautista melua ja valaistushaittaa sekä lisäksi raskasta liikennettä. Suunnitelma mitätöisi valtakunnallisesti arvokkaan Ketaranvuoren maisemaa ja virkistyskäyttöä. Kaavaprosessi on ollut kiireinen ja puutteellinen. Kulttuuriympäristöön ja asutukseen kohdistuvia vaikutuksia ja luontoselvitysten kaikkia esitettyjä luontoarvoja ei ole otettu huomioon.

SUOMI ON SITOUTUNUT YK:n biodiversiteettisopimukseen, joka velvoittaa pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä

Siihen on aikaa kuusi vuotta. Tavoitteeseen päästäksemme tämä edellyttää Nokialla suojelualueiden lisäämistä nykyisesti 2,4 prosentista vähintään 10 prosenttiin kaupungin pinta-alasta. Tiede on osoittanut luontokadon vakavuuden. Päätäjien tehtävänä on noudattaa kansainvälisiä sitoumuksia, torjua luontokatoa ja turvata hiilinielut.

”Ekologisen ja elinvoimaisen” Nokian ON NOSTETTAVA LUONNON SUOJELEMINEN STRATEGIANSA TÄRKEIMMÄKSI ASIAKSI.

Kaikkien kaavojen tavoin strategisen yleiskaavan ehdotus kohtelee luontoa loppumattomana resurssina. Kaavoissa on huomioitu vain nykyiset luonnonsuojelualueet ja muu luonto nähdään pirstottavina ja riekaleisina virkistysalueina. Maankäytössä kaavoituksen painotuksia katsotaan ihmisen tarpeiden kannalta, vaikka luonnon elinvoimaisuuden ja elämän ylläpidon turvaaminen on tärkeintä. Luonnon säilyminen tulee nostaa häviäjän asemasta muiden tarpeiden keskiöön.

Luontokato näkyy Nokiallakin, kun eläin- ja kasvilajit vähenevät ja joidenkin eliölajien määrät ovat romahtaneet. Yhä useammat lajit ovat uhanalaisia ja häviämässä kokonaan.

Nokian kaupunki suunnittelee muutoksia Pitkänien vanhan sairaala-alueen käyttöön eli tekee uutta asemakaavaa. Mitä yhdistys ajattelee tästä?

Arvokohteelle suunnitellaan liian paljon uutta rakentamista. Pitkänien entisen sairaalan alue on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, jossa elää suojeltuja lajeja, kuten muun muassa liito-orava, lepakot ja täplälampikorento. Yhdistys on ilmaissut huolensa suunnitelmista jättämällä muistutuksen.

Kaavaehdotuksessa on kaksi vaihtoehtoa: väljempi (20 750 m³) ja tiiviimpi (30 500 m³). Väljempi vaihtoehto säilyttäisi paremmin alueen kulttuurihistorialliset arvot ja aiheuttaisi vähemmän haittaa luontoarvoille. Myös Pirkanmaan maakuntamuseo ja ELY-keskus suosittavat sitä. Alueen liikenteen melu ja värinä ylittävät ohjearvot.

Vaadimme kaavaehdotuksen korjaamista niin, että luonto- ja kulttuurihistorialliset arvot huomioidaan paremmin. Suunnitelmia tulee muuttaa lempeämmäksi luonnolle ja alueen historialliselle miljöölle. Muutoin pidämme hyvänä rakennuskokonaisuuden säilymistä ja muuttamista asuinkäyttöön.

Mikä on yhdistyksen kanta Nokian kaupungin suunnittelemaan Harjuniityn keskustan asemakaavaan? Millaisia vaikutuksia asemakaavalla olisi Haaviston luonnonsuojelualueelle ja Utolaan?

Kaavan tavoitteena on rakentaa alueelle lähijunaliikenteen seisake ja sijoittaa sinne noin 1 000 asukasta. Haavisto-Utolan alueella on vuorijalava- ja pähkinäpensaslehtojen suojelualueita sekä uhanalaisia luontotyyppejä ja eliölajeja. Näiden arvoalueiden alistaminen virkistyskäyttöön ja massa-asumisen sijoittaminen niiden viereen sisältää riskejä, joita ei haluta nähdä.

Nokianvirran rantaan suunniteltu virkistysreitti toisi valaistuksen, koirat ja muun häiriön lehdon sydämeen. Toteutuessaan reitti tarkoittaisi peruuttamattomia menetyksiä lehtoalueen herkkiin ekosysteemeihin. Edellyttämme luonnon turvaamista suojelemalla koko lehtoalue.

Jätimme kaavasta mielipiteen, jossa esitämme korvaamattomien luontokohteiden ja eliölajien elinympäristöjen jättämistä rakentamisen ulkopuolelle. Tämä säästäisi Nokianvirran ympäristön vielä jäljellä olevia uhanalaisia lehtoja, kallioita, kalliometsiä ja kulttuurimaisemia. Harjuniityn asuinalue on laajenemassa entisestään ja suunniteltu rakentaminen pirstoisi ja tuhoaisi arvokasta luontoa ja kulttuurimaisemia.

Miksi Siuro-Linnavuori-Kulju ja Lukkila-Hautamioisio-osayleiskaavan muutos herättää huolta?

Tässäkin kaavan tavoitteista puuttuvat ilmastomuutoksen torjuminen ja luontokadon pysäyttäminen. Kaavasunnitelma uhkaa tuhota tulevia välttämättömiä suojelualueita kaupungin mailla. Alue sisältää poikkeuksellisen paljon arvokkaita kohteita kuten rantoja myötäileviä kulttuurimaisemia, muinaisjäänneksiä ja uhanalaisten lajien esiintymiä. Säilytettävään luontoon kuuluvat purot, lehdot ja pähkinäpensaan esiintymät. Kun kaikki kerrotut alueet laittaa kaavakartalle päällekkäin, rakentaminen on mahdotonta luonto- ja kulttuuriarvoja tuhoamatta. Kannattamme Siuron raideliikennepysäkkiä, mikäli toteutus säilyttää edellä mainitut arvokohteet. Nyt Nokianvirran eteläpuoli jää kehityksessä sivuun. Kunnan alueiden tasapuolinen kohtelu on kestävän päätöksenteon edellytys.

**Mitä mieltä yhdistys on Siuro–Linnavuori–Kulju
-osayleiskaavan muutosluonnoksesta, joka
oli lausuttavana vuodenvaihteessa?**

Laajalla osayleiskaava-alueella on runsaasti arvokkaita luonto-kohteita ja uhanalaisten lajien esiintymiä, joita ei ole huomioitu kaavaluonnoksessa. Esitämme mielipiteessämme arvokkaiden luontoalueiden ja kulttuuriympäristöjen säilyttämistä ja suoje-
lua. Erityistä huolta aiheuttavat Purson laajennus Siuron taaja-
maan sekä Knuutilan kartanon peltojen rakennussuunnitelmat. Esitämme, että Purson laajennukselle haetaan paikka Kolmen-
kulman alueelta, ja että Knuutilan kartanon viljelyalueet säilyte-
tään maisemaan kuuluvina avoimina alueina.

*Luonnonsuojeluyhdistyksillä
on älyttömän suuri vastuu. Onneksi
asiantuntijoita, kyseenalaistajia,
laillisuuden ja asiapäätösten penääjiä
on riittänyt. Päätöksiin vaikuttaminen
tai edes vaikutusyritykset ovat
luonnonsuojelutyön ydintä.*

*Ylä-Satakunnan ympäristönsuojeluyhdistyksen
puheenjohtaja Arja Pihlaja*

Yli 13 vuoden sitkeä työ pelasti Halimaankalliot

Tapio Perttunen otti yhteyttä SLL Nokiaan syksyllä 2010, kun kaupunki julkaisi Halimaan kallioiden kaavaluonnoksen, joka oli-
si tuhonnut arvokkaat kalliot. Tästä käynnistyi reilut 13 vuotta
jatkunut kansalaisvaikuttaminen, kun alueen lähiasukkaat ja SLL
Nokia nousivat vastustamaan suunniteltua asuin- ja teollisuus-
aluetta.

Kunta kaavoitti Halimaankallioita neljään otteeseen vuosien
2010–2023 välillä. Vaikka kaupungin johto ja kaupunkikehitys-
palvelut ajoivat alueen rakentamista, pitkäjänteinen yhteistyö
tuotti lopulta hienon tuloksen, kun kaupunginvaltuusto osoitti
viisautta jättäessään kaavan hyväksymättä keväällä 2023. Se oli
ilouutinen lähiasukkaille ja kaikille kuntalaisille.

Halimaankalliot on merkittävä lähiluonto- ja opetuskohte
keskustan tuntumassa. Alueella virtaa Kyyninoja, joka on yksi
Nokian kolmesta purotaimenpurosta. Kallioiden länsireunalla si-
jaitsee Myllyhaan päiväkotilasten nimeämä Aurinkokallio. Nimi
kertoo kaiken paikan tärkeydestä.

Alue on geologisesti merkittävä jäiden höyläämine silokallioi-
neen, muinaisrantoineen ja lohkareineen. Siellä on arvokas en-
nallistuva korpinoro ja jäkälikköjä sekä marjastus- ja sienestys-
maastoja. Korkeimmat kohdat nousevat 140 metriin merenpin-
nasta. Nyt asukkaat ja yhdistykset toivovat, että alue suojel-
taisiin pysyvästi, jotta uutta kaavataistelua ei tulevaisuudessa
tarvittaisi. Kuntalaisia on kuultava paremmin rakentamisen ja
maankäytön päätöksenteossa.

Myllyhaan päiväkodin retki Halimaan Aurinkokalliolle. KUVA Tapio Perttunen

Tilaamalla tuet luonnonsuojelua.

SUOMEN LUONTO

Tunne luontososi!

Suomen Luonto on
ajankohtaisen ja
asiantuntevan luonto-
ja ympäristötiedon
aarreaitta.

**Tilaa
oma lehtesi
jäsenhintaan:**

- suomenluonto.fi/lehtitilaus
- tilaajapalvelu@sll.fi
• 09 2280 8210
(arkisin 9–15)

PENTTI SORMUNEN / VASTAVALO

Tee lahjoitus

Suojele pala ikimetsää

Lahjoitustili:
FI78 5494 0950 0224 93

MobilePay-numero:
77220

Luonnonperintösäätiö tarjoaa
suoran kanavan luonnonsuojeluun.
Ostamme lahjoitusvaroilla vanhoja metsiä
ja hankimme niille pysyvän suojelun.

www.luonnonperintosaatio.fi

RAHANKERÄYSLUPA RA/2020/921

VILLA ALPACA

**Metsäkävelyt
ja vierailut**

Manunahteen tie 92
39150 Pinsiö

info@villaalpaca.fi
www.villaalpaca.fi

*Yhdessä suojelemme
suomalaisen luonnon*

**SUOMEN
LUONNON-
SUOJELULIITTO**
NOKIA

sll.fi/liity

TYKY-PÄIVÄT | VAELLUKSET | RETKEILYKURSSIT | LUONTOLEIRIT | MAKURETKET

Etsitkö ammattitaitoisia, pysyviä muistoja tuottavia palveluntarjoajia. Olkaa yhteydessä erä- ja luonto-oppaisiin. Katsotaan teille oma kokonaisuus!

Sanna Lehtinen

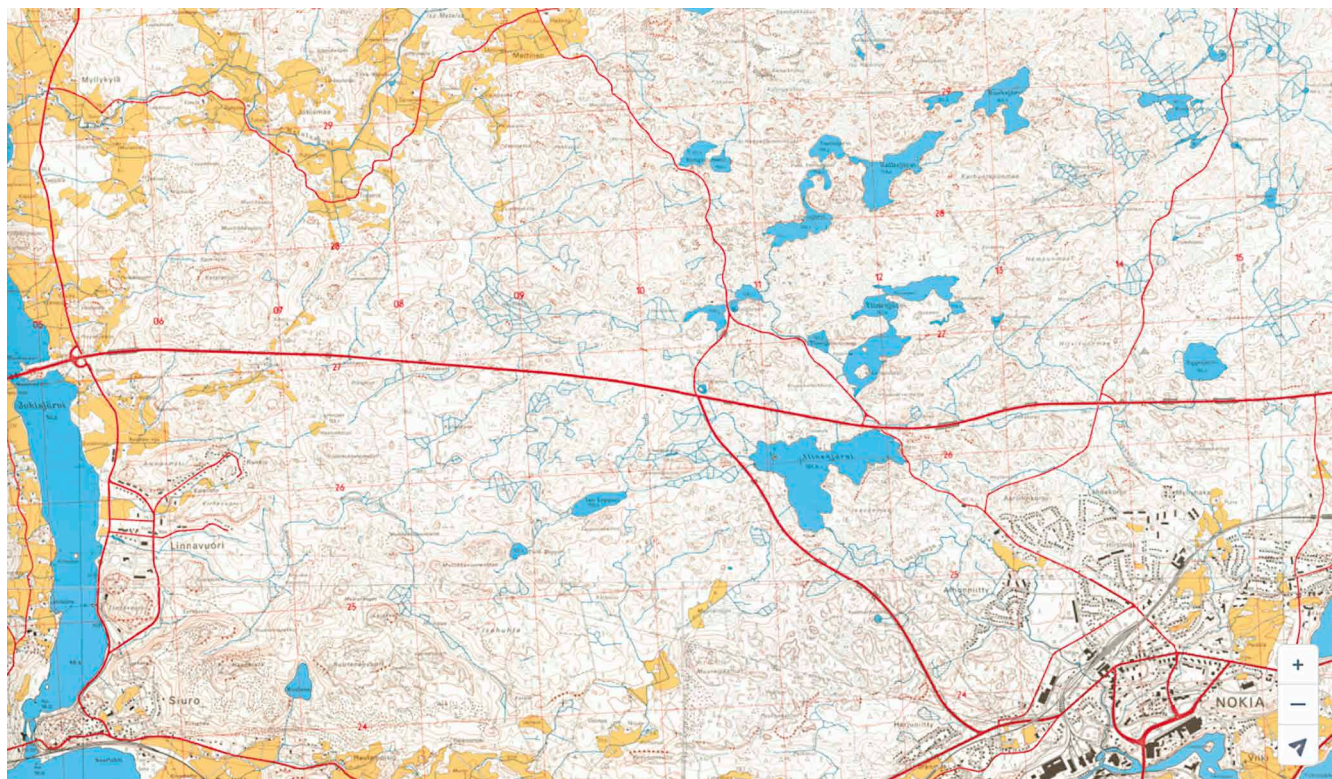
@snannans@proton.me
@snannans_omia_polkuja

Marko Kyllästinen

@thewildbadger@meiliboxi.fi
@the_wild_badger

PÄIJÄT-HÄME | UUSIMAA | PIRKANMAA | KYMENLAAKSO | KESKI-SUOMI

LÄHDE Vanhatkartat.fi 1975

LÄHDE Vanhatkartat.fi 2019

Kaupungistumisen hinta luonnolle

Nokian kaupunkialue on laajentunut voimakkaasti neljässä-kymmenessä neljässä vuodessa. Aiemmin yhtenäiset metsäalueet ovat saaneet väistyä uusien pientaloalueiden tieltä, ja tihentynyt tieverkosto pilkkoo jäljellä olevia luonnonalueita yhä pienemmiksi saarekkeiksi. Me ihmiset käytäydymme kuin maata olisi loputtomiin käytössämme. Vuoden 1975

rauhallinen maaseutumaisema on muuttunut tiiviiksi kaupunkiympäristöksi, jossa luonnon monimuotoisuudelle elintärkeät ekologiset käytävät ovat supistuneet merkittävästi. Kehitys valitettavasti näyttää jatkuvan samaan suuntaan asukasmäärän kasvaessa.

LÄHDE Vanhatkartat.fi 1975

LÄHDE Vanhatkartat.fi 2019

Järvimaiseman muodonmuutos

Luonnontilainen rantamaisema on huvennut merkittävästi vuosikymmenten aikana. Aiemmin järvien yhtenäiset ranta- viivat ovat jo monin paikoin menetettyjä, ja luonnontilaiset rannat ovat käyneet vähiin. Vesistön läheisyys on houkuttellut yhä enemmän maankäyttöä, mikä näkyy kartalla uusina teinä

ja tiiviinä rakennettuina alueina. Vuoden 2019 kartta paljastaa, miten kovakouraisesti ihmisen kädenjälki on muuttanut rantojen maisemia. Rantaluonto on hätää kärsimässä. Toivot- tavasti tulevaisuudessa osaamme arvostaa ja suojella jäljellä olevia luonnontilaisia rantoja tuleville sukupolville.

Sattuman kauppaa:

pirkkalankoivun löytyminen ja varhainen historia

Pirkkalankoivu on rauduskoivun harvinainen muoto, joka perimätiedon mukaan löydettiin ensi kerran vuonna 1862 Siurosta, Raiskion torpan pihapiiristä. Ensimmäinen puu laitettiin paloiksi uteliaisuudesta, koska haluttiin tietää, onko liuskalehtisen koivun puuaines erilaista verrattuna tavalliseen koivuun.

Vuonna 1904 löytyi neljä siementaimea, joista kolme jätettiin paikalleen Linnavuoren tehtaiden asuntoalueelle. Ne on rauhoitettu luonnonmuistomerkillä. Pitkäniemen sairaalan ylläkäri **Emil Hougberg** siirsi yhden taimen Pitkäniemen sairaalan puisto-alueelle. Siirto johti oikeustoimiin, sillä lupaa ei ollut kysytty maanomistajalta. Pitkäniemen pirkkalankoivulle on saatu vuonna 1940 suojelupäätös, jota voisi vahvistaa hakemalla luonnonmuistomerkkiä.

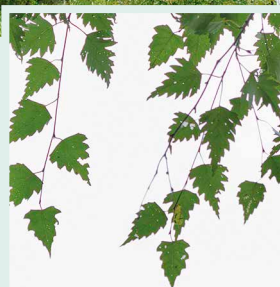
Sairaalan puutarhuri **Oskari Nopola** monisti varttamalla useita pirkkalankoivuja, joiden taimia ja oksia jaettiin eri tahoille. 1940-luvulla aloitettiin myös siemenlisäys, jota Metsäntutkimuslaitos teki valvotuissa oloissa pölyttäjäyksilön määrittämiseksi.

Pirkkalankoivulla on tyypillisesti pitkä ja solakka latvus. Pirkkalankoivu on liuskalehtinen. Sen lehtilapa on parihalkoinen ja lehden liuskat ehytlaitaisia. Liuskalehtisyys on pirkkalankoivulla peittyvä ominaisuus, joka tarkoittaa sitä, että se hyppää yhden sukupolven yli. Lehdet saattavat myös palautua normaalimuotoiseksi. Mutaatio vaikuttaa lehden lisäksi myös muihin kasvinosiin, eikä pölytys toimi täysin normaalisti. Pienemmän lehtipinta-alan takia pirkkalankoivu tarvitsee tavallista rauduskoivua enemmän valoa.

Pirkkalankoivu kasvaa luontaisena Etelä-Hämeessä. Esiintymisluokituksestaan se on harvinainen. Tieteellisissä nimissä näyttää olevan ainakin kahta muotoa. Nämä ovat *Betula pendula* f. *bircalensis* (Dendrologian Seura, 2021, s. 299) ja *Betula pendula* var. *pendula* f. *bircalensis* (Suomen lajitietokeskus, 14.12.2023).

Pirkkalankoivu

Pirkkalankoivu on lähtöisin Linnavuorelta, mutta on saanut nimekseen pirkkalankoivu, koska löytöhetkellä Linnavuori kuului vanhaan Suur-Pirkkalan alueeseen.

KUVAT Timo Kervinen

Pirkka-kapula antoi nimen pirkkakoivulle

TEKSTI Kaija Helle, toim. Kaarina Davis

Muinaisuudessa Nokian seudulla käytettiin työsuoritusten mittaamiseen pirkka-nimistä kapulaa. Ennalta sovittu työsuoritus merkittiin pirkkaan loveamalla tai viiltämällä ura kapulan ympäri. Yksi ura vastasi yhtä työsuoritusta tai vastetta, ja niitä saattoi olla pirkassa useita.

Työsuorituksia olivat esimerkiksi ojien kaivuut, puiden kaadot ja pilkkomiset sekä viljasäkkien käsittely. Kun sovittu työsuoritus oli tehty, pirkka halkaistiin ja molemmat sopijaosapuolet saivat oman puolikkaansa. Työntekijä sai korvauksen työstään sopimuksen mukaan. Näin pirkkaa voidaan pitää eräänlaisena varhaisena työehtosopimuksena.

Linnavuoren Raiskiossa pirkaksi valittiin kapula erikoisen näköisestä ja suorasahaisesta laidastaan tunnetusta rauduskoivusta, jonka muoto osoittautui harvinaiseksi (*Betula pendula* f. *bircalensis*). Tämä koivumuoto sai nimensä juuri pirkka-kapulan mukaan.

Myöhemmin nimi vahvistettiin muotoon pirkkalankoivu, mutta Pirkkakoivuntie säilytti alkuperäisen asunsa.

Tiedon pirkan käytöstä ja pirkkakoivun nimen alkuperästä välitti nokialainen **Jarmo Mäkinen** elokuussa 2022. Hän oli saanut tiedon 1960-luvun alussa Emäkosken yhteiskoulun rehtorilta **Veikko Parikalta**.

Kuljun jättiläinen

Jykevä vanha mänty

Kuljuntien varrella kohoaa vaikuttava kaksirunkoinen mänty, jolla ikää on 300–400 vuotta. Mäynnyn vieressä seisovat **Markku Kinnunen** ja **Mikko Honkala** antavat käsityksen puun mittasuhteista.

VEHREE
Maanläheinen mainostoimisto

Tilitoimisto Korpi Oy

Harjukatu 17 A 7
37100 Nokia
03-3410027
info@tilitoimistokorpi.fi

www.tilitoimistokorpi.fi

**NOKIALLA
OLLAAN VÄHÄN
Löpällään...**

K Supermarket
LÖYTIS

KYYNINKATU 22, NOKIA
Avoinna: ma-pe 7-21, la 9-20, su 10-18 • Herkkutorimme palvelee: ma-to 8-19, pe 8-20, la 9-18
ksupermarketloytis.fi • 010 420 2700

Täydellisen epätäydellinen piha

– LUONTO KIITTÄÄ LAISKOTTELIJAA

Haluatko auttaa luontoa tekemättä juuri mitään? Näillä vinkeillä muutat pihamaasi luontokeitaaksi. Tarjoa kolme tärkeintä: ravintoa, suojaa ja vettä. Ja mikä parasta: mitä vähemmän näet vaivaa, sen paremmin luonto voi.

1 Hylkää täydellisuuden tavoittelu ja unohda kiiltokuvapuutarhat.

Kun naapuri kysyy miksi pihasi näyttää viidakolta, vastaa että olet luonnon puolella.

2 ”Puu varjostaa tai roskaa” on maailman paras syy jättää se pystyyn. Teet palveluksen planeetalle!

Yksi iso puu viilentää pihaa yhtä tehokkaasti kuin monta ilmalämpöpumppua ja tarjoaa suojaa eläimille. Haravointi on yliarvostettua – lierot tekevät lehdistä multaa. Jos joku urputtaa ja ehdottaa puun kaatamista, kutsu arboristi paikalle selittämään MIKSI juuri tämä puu on äärimmäisen arvokas ja pitää säästää.

3 Boikotoi ruohonleikkuria:

”En leikkaa nurmikkoja, pelastan maailmaa!”

Naapurin trimmattu nurmikko on luonnon kannalta autio-maa, sinun kukkiva pihasi keidas. Säästät aikaa, bensaa ja voimiasi – ota mieluummin nokoset riippumatossa.

4 Järjestä eliöstölle all inclusive -hotelli.

Unohda tuijat ja niiden keväthuputus. Kotimaiset kataja, kuusi ja pihlaja pärjäävät omillaan ja tarjoavat ravintoa eläimille. Istuta kerran, nauti ikuisesti. Suosi aikaisin keväällä ja myöhään syksyllä kukkivia kasveja: pajuja, raitoja, kurjen-polvea ja sipulikukkia keväällä, punahattuja, kallionauhuksia ja syyspäivänhattuja syksyllä.

5 Likaiset ikkunat pelastavat lintuja. Vihdoin tieteellinen peruste: ikkunoiden pesu on haitallista!

Naapurin kiiltävät ruudut ovat lintujen kauhu, sinun likaiset ikkunasi pelastavat siipiystävien hengen. Virallisesti olet luonnonsuojelija, et laiskuri.

6 Avaa luonnon oma Netflix.

Kuulostaako lintubongaus työläältä?

Anna eläinten tulla luoksesi.

Ripusta pönttöjä puihin eri korkeuksille, hotelleja hyönteisille ja lepakoille, perhosbaareja perhosille, luksusasuntoja siileille, ja sormien napsautuksella sinulla on oma luonto-ohjelma ikkunan takana. Airbnb-vieraat maksavat asumisensa konsertoimalla ja huolehtimalla ötökkätorjunnasta. Arvostelut: ”Mahtava mesta, 5/5!” –Talitiainen

7 Avaa kesäkeidas kotipihaan.

Vesipiste syntyy käden käänteessä.

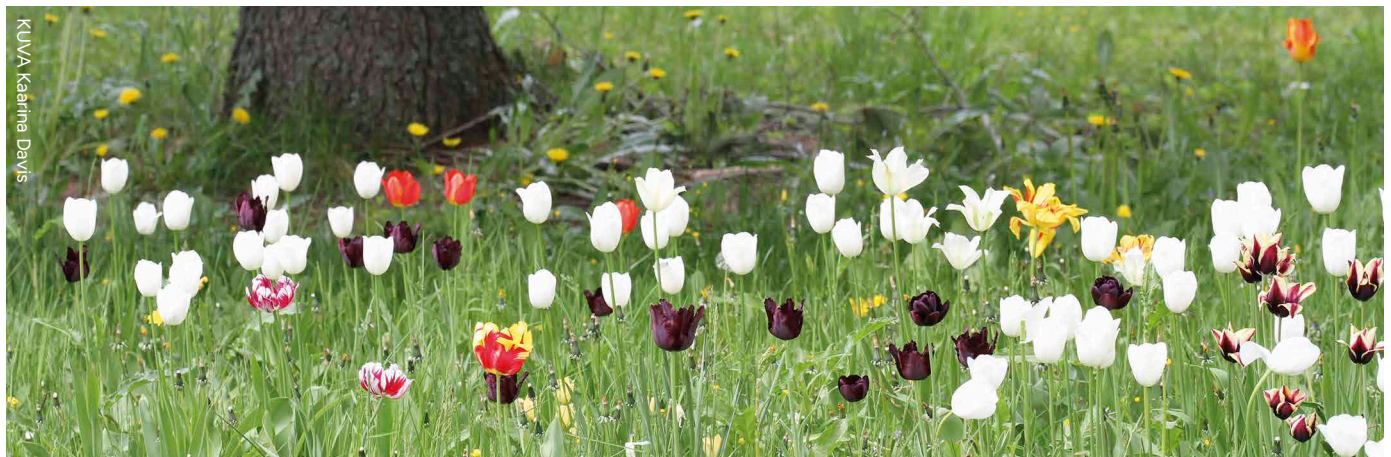
Kaiva vanha pesuvati maahan, ja lado vadin pohjalle kiviä askelmiksi. Sammakot tulevat uimaan, linnut peseytymään ja oravat juomaan. Muista laittaa pelastusrenkaaksi puukalikoita. Anna ”rikkaruohoille” eli luonnonvaraisille kasveille tilaa, voikukat, nokkoset ja ohdakkeet tarjoavat buffet-pöydän pölyttäjille ja linnuille.

8 Anna puiden järjestää jatkobileet. Jätä pötkelöitä ja anna kaatuneiden puiden levätä rauhassa.

Tiheiköt ja pusikot saavat jäädä – täydellinen tekosyy unohtaa raivaaminen. Sienet, ötökät ja mikrobit järjestävät puiden kunniaksi ikuiset bileet. Luonnon oma kierrätyslaitos toimii ilman, että nostat sormeakaan.

Naapurien supina on merkki onnistumisesta.

Tätä kutsutaan täydelliseksi tavaksi pelastaa maailmaa sohvalta käsin.

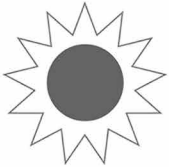

KUVA Kaarina Davis

LEPAKKOPÖNTTÖN ASENTAMINEN

Jos mahdollista, lepakkopönttö kannattaa sijoittaa lähelle vesistöä tai metsänlaitaa. Monet lepakkolajit

pitävät monimuotoisesta maastosta, jossa on sekä perinteistä kylämaisemaa että luontaista kasvillisuutta ja metsää.

Pöntön pitäisi saada 6–8 h suoraa auringonvaloa; mikäli tätä on vaikea toteuttaa, pönttö kannattaa ripustaa paikkaan, johon paistaa aamuaurinko.

Lepakopönttö kannattaa sijoittaa rakennuksen seinälle.

Voit myös sijoittaa kaksi pönttöä selät vastakkain korkean pylvään päähän aurinkoiselle paikalle.

Asenna pönttö vähintään 3–4,5 (jopa 6) metrin korkeuteen.

Ville Heimala / LUOMUS

Tarjoa lepopaikka lepakoille

Lepakot ovat erinomaisia luonnollisia tuholaistorjujia, sillä yksi lepakko voi syödä jopa 2 700 sääskeä ja muuta hyönteistä yhden yön aikana.

Lepakopönttö on hauska ja helppo tapa houkutella nämä sympaattiset yöilmojen sankarit vieraiksesi.

Lepakopönttö kannattaa sijoittaa vähintään 3–4,5 metrin korkeuteen rakennuksen seinälle paikkaan, jossa se saa 6–8 tuntia suoraa auringonvaloa päivässä. Lämmön keräämiseksi pönttö on hyvä maalata tummaksi, ja se kannattaa sijoittaa lähelle vesistöä tai metsänreunaa.

Lepakopönttön tarkat rakennusohjeet löydät hakusanoilla:

Luonnontieteellinen keskusmuseo + lepakopönttö.

*Tarvitsemme jokaisen mukaan
vieraslajien torjuntaan!*

Utolan talkoopäivä on pulkassa. KUVA Kaija Helle

Torjutaan VIERASLAJIT YHDESSÄ!

Vieraslaji on ihmisen myötävaikutuksella uudelle alueelle levinnyt laji, joka vie kasvupaikan ja elinympäristön alkuperäisiltä lajeilta ja uhkaa luontomme monimuotoisuutta.

Nokian kaupungin ympäristönsuojelusuunnittelija **Anne Hirvonen** kertoo kaupungin inf-rapalveluiden puistoyksikön torjuneen vieraslajeista esimerkiksi jättiputkea melko onnistuneesti kaupungin maalta ja puistoalueilta on poistettu kurtullehtiruusuja. Torjuntatyöhön tarvittaisiin kuitenkin lisää resursseja, sillä vieraslajien torjunta vaatii pitkäjänteistä työtä. Ongelmallisimpia kohteita ovat etenkin rehevät lehdot ja purolehdot, joissa monet puutarhakarkulaiset viihtyvät ja voivat alkaa vallata alaa luonnonvaraisilta lehtokasveilta.

Ilmoita havaitsemistasi vieraslajeista Nokian kaupungin karttapalvelun kautta sekä vieraslajiportaaliin vieraslajit.fi-sivustolla.

Nokian kaupunki hakee kerätyt kasvijätesäkit pois, kun niiden sijainnin ilmoittaa sähköpostitse osoitteeseen puistot@nokiankaupunki.fi. Yksityishenkilöt saavat toimittaa maksutta puutarhajätteitä peräkäräyllisen kerrallaan Koukkujärven jäteasemalle.

Jättipalsami.
KUVA Tiina Kauppi

**Yhdistyksemme
antaa tarvittaessa
vieraslajineuvontaa!**

Lupiineja. KUVA Kaarina Davis

Vieraslajien kasvattaminen ja levittäminen luontoon on laitonta – Torjunta on maanomistajan vastuulla

Jos esimerkiksi puutarhaan on istutettu vieraslajiluetteloon kuuluva kasvilaji tai ympäristöstä on levinnyt esiintymä omalle tontille, omistajan on poistettava kasvit ja hävitettävä ne niin, ettei se pääse lisääntymään. Naapuruston kannattaa torjua vieraslajeja yhteistyössä leviämisen estämiseksi.

Komealupiini on aggressiivinen vieraslaji, joka on vallannut laajoja alueita. Tilanne on vakava ja vaatii nopeita toimia. Lupiini ei katoa itsestään ja sen kuriin saaminen vaatii kovaa työtä. Lupiinin lisäksi muita yleisiä haitallisia vieraslajeja ovat esimerkiksi jättipalsami, jättiputket ja kurttu-ruusu, terttuselja, pensaskanukat, rohtoraunioyrtiljamonet muut. *Vieraslajit.fi*-sivusto esitelee 400–500 vieraslajia.

Tehokkaita hävityskeinoja ovat:

- **kitkeminen juurineen**
- **kasvuston peittäminen paksulla pressulla 2–3 vuoden ajan**
- **säännöllinen niitto ja versojen poisto useasti kesässä**
- **kukintojen poisto ennen siementen kypsymistä.**

Jättiputkea käsiteltäessä on suojauduttava, sillä se aiheuttaa palovammoja. Kasvijäte tulee hävittää poltto- eli sekajätteenä, ei kompostoimalla. Puutarhajätteitä ei saa kipata luontoon!

Jäsen- ja yhdistysasioita

Tuttu norppa saa raikkaan ilmeen

Suomen luonnonsuojeluliitto uudistaa kokonaisilmettään palaamalla juurilleen: **Erik Bruunin** retrologon perinne säilyy tutussa ovaalissa muodossa ja tumman-vihreässä päävärissä. Laaja uudistus kattaa logon, värit ja fontit, ja lähiaikoina uudistuvat myös verkkosivut. Tavoitteena on yhtenäistää liiton visuaalinen viestintä koko maassa, ja niinpä myös yhdistyksemme jäsenlehti uudistuu tässä samalla.

Uudistus SLL Nokian jäsenmaksuihin

SLL Nokia on uudistanut sääntöjään ja tarjoaa nyt mahdollisuuden alennettuun jäsenmaksuun vähävaraisille jäsenille. Alennetun jäsenmaksun saat käyttöösi lähettämällä sähköpostia osoitteeseen jasenasiat@sll.fi. Uusi maksu astuu voimaan seuraavan vuoden alusta.

SLL Nokia ry:n hallituksen jäsenet toimikaudella 2025

Keijo Rantanen, puheenjohtaja
Kaarina Davis, jäsen- ja viestintävastaava
Kaija Helle
Marko Jaakkola
Tiina Kauppi
Markku Kinnunen, taloudenhoitaja
Anni Kuisma, sihteeri
Sanna Lehtinen
Nokian Lintukoulun vetäjät:
Anne Viitalaakso, **Jarmo Koivisto**

Tarkista yhteystietosi ja pysy ajan tasalla

Yhdistyksemme jäsenenä saat kuukausittain sähköpostitiedotteen ajankohtaisista luonto- ja yhdistysasioista. Jos et saa tiedotteitamme, yhdistyksellä ei ole sähköpostiosoitettasi. Tarkista ja päivitä siis yhteystietosi.

KIRJAUDU JÄSENPALVELUUN:

rekisteri.sll.fi/jasentiedot

- Käyttäjätunnus on sähköpostiosoitteesi
- Luo salasana ensimmäisellä kerralla
- Pyydä salasanaa -painikkeesta
tai
- Ota yhteyttä SLL:n asiakaspalveluun,
p. 050 361 9547, jasenasiat@sll.fi

Etkö vielä ole jäsen?

Liity osoitteessa: sll.fi/liity

Muista antaa sähköpostiosoitteesi liittymisen yhteydessä. Tervetuloa jäseneksi ja mukaan toimintaan!

Tee merkityksellistä vapaaehtoistyötä luonnon hyväksi!

Haluatko auttaa luontoa ja tavata samanhenkisiä ihmisiä?

Meillä on paikkoja sekä konkreettiseen tekemiseen että asiantuntijatyöhön. Voit järjestää retkiä ja tapahtumia, osallistua viestintään ja talkoihin, hoitaa perinnemaisemia, tehdä luontokartoituksia, vaikuttaa päätöksentekoon tai rakentaa näyttelyitä.

Voit osallistua juuri sinulle sopivalla tavalla

kertaluonteisesti tai säännöllisesti, yksin tai porukassa, vasta-alkajana tai konkarina, kentällä tai etänä.

SLL Nokia vaikuttaa aktiivisesti ympäristön tilaan laatimalla lausuntoja ja kannanottoja. Hallituksemme kokoontuu kuukausittain käsittelemään ajankohtaisia ympäristöasioita ja suunnittelemaan toimintaa.

*Tervetuloa mukaan
kokouksiin ja tapahtumiin
– oletpa jäsen tai et!*

Jokaisen panos on arvokas.
Annamme halutessasi todistuksen tekemästasi vapaaehtoistyöstä.

Kaikissa luontoon ja yhdistykseen liittyvissä asioissa ota yhteyttä:

nokianluonto@gmail.com

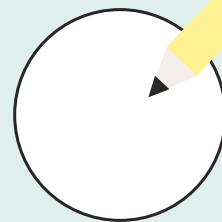
Yhdistyksen kotisivut: sll.fi/nokia

Instagram: [instagram.com/sllnokia](https://www.instagram.com/sllnokia)

Retkellä Liesjärven kansallispuistossa. KUVA Timo Kervinen

Kuntavaaleissa ratkaistaan myös lähiluontomme tulevaisuus

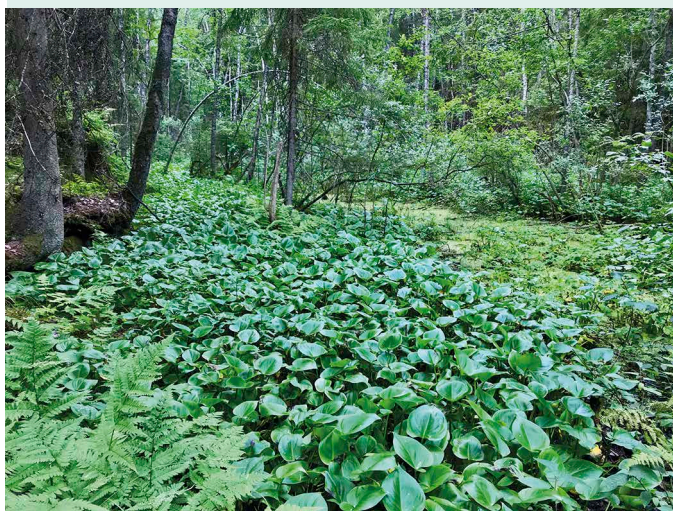
Äänestä 13.4.2025

Jokaisen luonnonsuojelijan kannattaa äänestää kunta-vaaleissa. Kuntavaaleissa päätät oman lähiluontosi kohtalosta. Kunnanvaltuustoon valitut henkilöt tekevät merkittäviä päätöksiä, jotka vaikuttavat suoraan luonto-arvoihin kuten oman kaavoitussuunnitelmiin ja maankäyttöön, kunnan metsien käsittelyyn, viheralueiden säilyttämiseen ja uusien suojelualueiden perustamisiin.

Suomen luonnonsuojeluliitto ja Nokian yhdistys ovat poliittisesti sitoutumattomia luonnon edunvalvojia. Emme neuvo, mitä puoluetta tai ehdokasta äänestää, mutta kannustamme tutustumaan puolueiden ympäristöohjelmiin, vertailemaan ehdokkaiden vaalikonevastauksia ja kysymään ehdokkaita suoraan, miten he valtuutettuina esimerkiksi edistäisivät luonnon monimuotoisuuden parempaa tilaa, edistäisivät kunnan suojelualueverkoston perustamista ja rajoittaisivat luonnonvarojen kestäväntä käyttöä.

Tarvitsemme valtuustoon päättäjiä, jotka nostavat ympäristöasiat päätöksenteon keskiöön, pysäyttävät luonnon tilan heikkenemisen ja suojelevat ympäristöä tuleville sukupolville.

*Vaikuta äänestämällä
– lähiluontosi tarvitsee sinua!*

Laanojan puron luonto on monimuotoinen. KUVA Kaija Helle

-vuotias yhdistys juhlii monin tavoin

Juhlavuoden
2025
tapahtumia

Helmikuu

Lauantaina 15.2. klo 16

Hiomo-salissa "Vuosi luonnossa" -konsertti

Musiikkia, valokuvaa ja sanaa yhdistävä monitaiteellinen konsertti, jossa Musiikkikoulu Onnin piano-oppilaiden esittämät kappaleet kuvitetaan luontokuvaaja Onni Rantasen valokuvilla. Lisäksi kuullaan Nokian Etunäyttämön näyttelijöiden Liisi Hämäläisen ja Markus Pärssisen esittämiä tekstejä nokialaisesta luonnosta. Nokian kirjasto- ja kulttuuritalo Virta, Hiomo-sali. Vapaa pääsy.

Sunnuntaina 16.2. klo 13–15

Koskikarat ja kävely Nokian Siuronkosken ympäristössä

Tarkkailemme koskikaroja ja kävelemme kauniin Siuron taajaman kujilla lintuja havainnoiden. Kokoon tuleminen Koskibaarin vieressä, Siurontie 71. Oppaana Jarmo Koivisto ja Anne Viitalaakso. Ei ilmoittautumista.

Nokian Lintukoulu tekee pöllöretkiä ja pönttö-tarkistuksia toivomusten mukaan pikkuporukalla

Tiedustelut: nokianlintukoulu@gmail.com
tai puhelimitse Jarmo Koivisto, p. 040 083 8457
tai Anne Viitalaakso, p. 045 888 3720.

Maaliskuu

Lauantaina 1.3.

Talvilintulaskenta (Luomus):

Linnustonseuranta Kauniaisten reitillä klo 9-13

Mukaan 8 km lintulaskentareitille pääsee enintään 5 henkilöä.

Ilmoittautuminen: Anne Viitalaakso, Nokian Lintukoulu.

Sunnuntaina 9.3. klo 11–13

Pönttöpaku saapuu!

Haluatko tarjota kodin pikkulinnuille? Saavu K-Supermarket Löytiksen pihaan (Kynninkatu 22, Nokia) ja suuntaa ruskealle pönttöpakulle. Saat mukaasi maksuttoman linnunpöntön, kun lupaat ripustaa sen sopivaan puuhun, pitää siitä huolta ja seurata sen elämää. Pönttöjen määrä on rajallinen. Pönttöjen adoptoijat saavat mukaansa virallisen pönttöpassin sekä opastuksen linnunpöntön ripustamiseen ja hoitoon.

Lauantaina 15.3. klo 17

Kuutamoretki Kivikeskulle

Koko perheelle suunnatulla retkellä katsomme kuun valoja ja varjoja ja aistimme hämärää. Evästelemme nuotion loimussa. Kuljemme kimpakyydeillä, minkä vuoksi ilmoittautumiset retken vetäjä Kaija Helteelle. Kokoon tuleminen klo 17.00 Kerholan P-paikalla, Souranderintie 13.

Perjantaina 21.3.

klo 17.00 Kevätkokous ja klo 18 luontokuvailta

Tervetuloa vuoden 2025 kevätkokoukseen Kulttuuri- ja kirjastotalo Virran Hiomo-saliin! Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ennen luontokuvaesitystä. Klo 18 alkaen vuoden Luontokuva 2024 -kilpailun Nisäkkäät-sarjan voittaja, nokialainen Mikael Koskinen esittää kuviaan Hiomo-salissa.

*Lämpimästi tervetuloa
yhdistyksen tapahtumiin!*

Kahvitautila yhdistyksen Utolan talkoista – kuvan tunnelma on kuin Renoirin maalauksessa.

SLL Nokia järjestää tulevana kesänä talkoita ja tarjoaa neuvontaa vieraslajien tunnistamiseen ja torjuntaan. Tule mukaan suojelemaan omaa lähi-luontoamme!

KUVA Tiina Kauppi

Lisätietoa tapahtumista saat
SLL Nokian Kaija Helteeltä,
p. 044 017 7180, hellekaija@gmail.com ja
Nokian Lintukoulun Anne Viitalaaksolta,
p. 045 888 3720, nokianlintukoulu@gmail.com.
Retkistä ja tapahtumista voi esittää myös toiveita.

Huhtikuu

Lauantaina 26.4. klo 10–12

Lintutarkkailua Alasenlahdella

Havainnoimme paikallisia ja muuttavia lintuja Alasenlahdella Taivalkunnassa Pirkanmaan Lintutieteellisen yhdistyksen kanssa. Huom! P-paikka Taivalkunnantie 712. Kokoontuminen punaisen ladon nurkalla kello 10 osoite Lukkilantie 65. Kävelemme lopuksi Vehkoperään, P-paikalle. Oppaana Jarmo Koivisto, Timo Syrjä, ym. Pilyn lintuharrastajat. Ei ilmoittautumista.

Toukokuu

Keskiviikkona 1.5. klo 10–12

Lintutarkkailua Knuutilan lintutornilla (Lukksalmentie 39)

Autot kannattaa jättää Knuutilan kartanon P-paikoille.
Yhteyshenkilö: Anne Viitalaakso.

Sunnuntaina 18.5. klo 10–16

Nokian kulttuuri-, historia- ja luontokierros

Kuloveden ympärillä

Tutustumme Nokian vanhoihin kyliin, teollisuushistoriaan ja kulttuurimaisemiin. Kuljemme bussilla, josta veloitamme 20 €/henkilö. Varusteina eväät ja juotavaa. Kokoonnumme klo 9.45 Pirkkalaistien turistipysäkillä Nokian tehtaiden edessä. Oppaina ovat Keijo Rantanen ja Kaija Helle, jolle tiedustelut ja ilmoittautumiset hellekaija@gmail.com tai 044 0177180.

Lauantaina 31.5. klo 22.30–00.00

Kehräjäretki Hempunmaalle

Nokian Lintukoulun retkellä oppaana toimivat Jarmo Koivisto ja Anne Viitalaakso. Tapaamme Koukkujärventie 148 P-paikalla. Ei ilmoittautumista. Sateella retkeä ei järjestetä.

Kesäkuu

Vieraslajitalkoita Utolassa ja Hauroisissa

Talkoita järjestetään tarpeen mukaan ja tiedot täsmentyvät nettisivulle. Tiedustelut: Kaija Helle.

Sunnuntaina 8.6. klo 8–10

Lintukävely Kesäniemessä

Oppaana Nokian Lintukoulun Anne Viitalaakso. Ei ilmoittautumista. Kokoontuminen radan varressa, Kesäniementie 82. Aamukahvit tai teet matkaan.

Lauantaina 14.6. klo 22–00

Yölaulajaretki Knuutilan alueella

Oppaana Nokian Lintukoulun Jarmo Koivisto. Lähtö Knuutilan P-paikalta, Lukksalmentie 32. Ei ilmoittautumista.

Sunnuntaina 15.6. klo 9.30–16.00

Pohjoismainen Luonnonkukkapäivänretki Luodon saareen

Tutustumme saaren lehtoihin, kookkaiisiin metsälehmuksiin ja laidunnettuihin niittyihin. Varusteena sään mukainen vaatetus, maastokengät, lounasevää ja juotavaa. Alueella on nuotiopaikkoja, ja teemme tulet, jos metsäpalovaroitus ei ole voimassa. Ilmoittautumiset oppaana toimivalle Kaija Helteelle.

*Voit tuoda ystävän
tai läheisen mukanasasi.*

Luonnonkukka-
päivän retkeläisiä
Pinsiön lähde-
lehdossa.

KUVA Tiina Kauppi

Heinäkuu

Lauantaina 12.7. klo 10–12

Lintukävely

Penttilänpuisto–Vihnusjärvi. Tapaamme osoitteessa Ilkantie 5. Ei ilmoittautumista. Järj. Nokian Lintukoulu, Anne Viitalaakso.

Sunnuntaina 27.7. klo 10

Hoitotalkoot palosirkkakedolla Siuron venesatamassa

Varusteina työvaatteet ja maastokengät. Tarjoamme eväät, minkä vuoksi pyydämme ilmoittautumaan Kaija Helteelle.

Elokuu

Sunnuntaina 3.8. klo 10

Maatilan ketotalkoot

Kokoontuminen Kennonnokan uimarannan P-paikalla (Nokian valtatie). Varusteina työvaatteet. Tarjoamme eväät, minkä vuoksi pyydämme ilmoittautumiset Kaija Helteelle.

Lauantaina 16.8. klo 10–12

Lintukävely Pitkäniemessä ja Markluhdanlahdella

Lähtö Pitkäniemen sairaalan P-paikalta. Ei ilmoittautumista. Järj. Nokian Lintukoulu, Anne Viitalaakso.

Lauantaina 24.8. klo 11–14

SLL Nokian ja Siuro-Seuran yhteinen Suomen luonnon-päivän kävelykierros Siuronkoskella ja Siuronkalliolla

Tutustumme kosken teolliseen kulttuurihistoriaan ja luontoon sekä Siuronkallion kohteisiin. Tapaamme Koskibaarin edessä, Kuljuntie 71. Oppaana ovat Marketta Kalmanlehto ja Kaija Helle, jolta lisätiedot.

Syyskuu

Maanantaina 1.9. klo 16–19

Sienitapahtuma K-supermarket Löytiksellä

Perinteisessä sienitapahtumassa tunnustetaan sieniä ja jaetaan vinkkejä sienestämiseen. Tuo omat sienilöytösi tunnustettavaksi! K-supermarket Löytiksen aulassa, Kyyninkatu 22.

Sunnuntaina 14.9. klo 10

Hoitotalkoot Pyymäen palosirkkakedolla

Kokoonnumme Siuron koululla Kuljuntie 22. Tarjoamme eväät, minkä vuoksi pyydämme ilmoittautumaan Kaija Helteelle.

Lauantaina 20.9. klo 10–12

Lintutarkkailua Alasenlahdella, Taivalkunnassa

Kokoonnumme punaisen ladon nurkalla, osoitteessa Lukkilantie 65. Huom! P-paikka Taivalkunnantie 712. Havainnoimme paikallisia ja muuttavia lintuja. Kävelemme lopuksi Vehkoperään, P-paikalle. Oppaana Jarmo Koivisto, Timo Syrjä, ym. Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen lintuharrastajat. Ei ilmoittautumista.

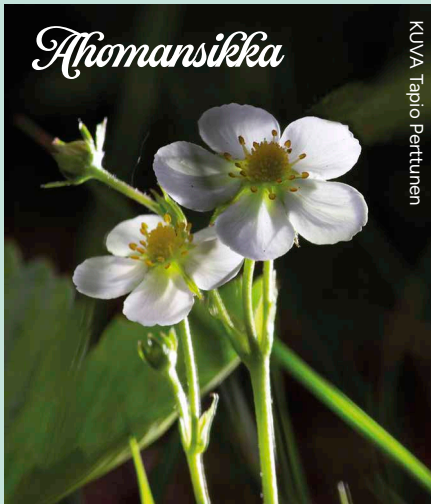
28.9. klo 9.45–14.00

Syysretki Siuron Linnavuorelle

Tutustumme vuoren muinaishistoriaan ja vanhan metsän luontoon. Varusteena tuulenpitävät vaatteet, maastojalkineet ja eväät. Välttämättömät ilmoittautumiset oppaana toimivalle Kaija Helteelle, p. 044 017 7180 tai hellekaija@gmail.com.

KUVA Tapio Perttunen

KUVA Tapio Perttunen

Syyskuun alun perinteinen sienitapahtuma K-Supermarket Löytiksen aulassa kiinnostaa ihmisiä. Asiantuntijoiden ohjaamassa sienitapahtumassa perehdytään ruoka- ja myrkkysienten tunnistamiseen. Esillä on noin 40 lajia, ja kävijät voivat tuoda myös omia sieniään tunnustettavaksi.

KUVA
SLL Nokian arkisto

Lokakuu

Lauantaina 4.10. klo 10–12

Lintukävely

Patikkaretki. Lähtöpaikka tarkentuu myöhemmin. Suppilovahveroita ja lintuja. Ei ilmoittautumista. Järj. Nokian Lintukoulu, Anne Viitalaakso.

Retki Siikanevan soidensuojelualueelle

Oppaana Kaija Helle. Tiedot tarkentuvat myöhemmin.

Suunnitteilla: Pimeän retki.

Seuraa tiedotustamme!

Marraskuu

Luontoilta, jossa nokialaiset asiantuntijat vastaavat yleisön kysymyksiin

Aikataulu tarkentuu myöhemmin.

Lauantaina 15.11. klo 10–12

Lintukävely

Paikka tarkentuu myöhemmin. Ei ilmoittautumista. Järj. Nokian Lintukoulu, Anne Viitalaakso.

Valokuvailta Nokian Kerholassa pikkujoulutunnelmin

Aika ja valokuvaesityksen näyttävä tarkentuu myöhemmin.

Joulukuu

Seuraa ilmoitteluamme lähempänä ajankohtaa.

Lintukoulun talviretkeläisiä Melon äyräillä. KUVA Tarja Riihitupa

SLL Nokian jäsenenä

voit osallistua Opintokeskus Siviksen järjestämille kursseille ja luennoille. Tutustu koulutustarjontaan: opintokeskussivis.fi/koulutuskalenteri

Luontovisa

TESTAA
TIETOSI

1. Mikä näistä kasveista kukkii ensimmäisenä keväällä?
a) Valkovuokko b) Leskenlehti c) Sinivuokko d) Kielo
2. Kuinka monta lintulajia pesii säännöllisesti Suomessa?
a) Noin 150 b) Noin 250 c) Noin 350 d) Yli 400
3. Montako siementä yksi kuusenkäpy voi tuottaa?
a) 20–50 siementä c) 500–700 siementä
b) 100–200 siementä d) 1000–1500 siementä
4. Montako punkkilajia Suomesta tunnetaan?
5. Montako kertaa peipot saattavat laulaa paritteluaikana keväällä?
a) 100 000 kertaa c) 500 000 kertaa
b) 250 000 kertaa d) 750 000 kertaa
6. Kuinka monta eläintä Suomessa arvioidaan jäävän auton alle vuosittain?
7. Kuinka monta lintua kuolee vuosittain ikkunatörmäyksiin Suomessa?
8. Kuinka paljon aikuinen hirvi voi syödä koivunlehtiä ja ruohokasveja vuorokaudessa?
9. Miksi heikentyneet myyräsyklivaihtelut vaikuttavat esimerkiksi hanhien ja kahlaajien määrään?
10. Kuinka monta itiötä yksi käävän itiöemä voi tuottaa?
a) 100 000 itiötä c) 10 miljoonaa itiötä
b) 1 miljoona itiötä d) 100 miljoonaa itiötä

Etelänukonkorento. KUVA Juha Kuosmanen

OIKEAT VASTAUKSET:

1. b) Leskenlehti. | 2. b) Noin 250. | 3. b) 100–200 siementä. | 4. c) Yli 1000 lajia, joista 2 ottaa ravintoa ihmisistä. | 5. c) 500 000 kertaa. | 6. c) 7 miljoonaa, joista 4,3 miljoonaa lintuja. | 7. c) Useita miljoonia. Ikkunatörmäyksiä voi ehkäistä jättämällä ikkunat pesemättä tai käyttämällä ikkunatarroja ja kaihtimia ikkunan edessä. | 8. c) 30–40 kg. | 9. b) Petojen saalistuspaine suuntautuu lintuihin myyrien puuttuessa. Myyräkantojen vaihtelut vaikuttavat monien lajien selviytymiseen – luonnossa kaikki on yhteydessä kaikkeen. | 10. c) 10 miljoonaa. | **PISTEYTYS:** 8–10: Olet luontoekspertti! 6–7: Olet todellinen luontoharrastaja! 4–5: Hyvä perustietämys! 0–3: Nyt on aika lähteä luontoretelle oppia kartuttamaan!

VINTTI-

KOLLEKTIIVI

ARKKITEHTISUUNNITELMAT UUDIS- JA KORJAUSRAKENTAMISEEN

vinttikollektiivi@gmail.com

ANNI KUISMA
Arkkitehtitoimisto Sarka
p. 0440661179

HANNA-RIITTA LAPPALAINEN
Lap Ark Oy
p. 0505971579

KK

Karpin Käsittely Oy

Kierrätyspalvelut
Vaihtolavapalvelut
KK-uusiokivi

karpinkasittely.fi

Kierrättämällä säästät tilaa ja luonnonvaroja

Tramelilaisten intohimona on kierrätysprosentin nostaminen ja siitä tulevan hyödyn lisääminen asiakkaille. Tarjoamme monimuotoisia kierrätyspalveluita yrityksille, taloyhtiöille, kunnille ja yksityistalouksille.

NOUDAMME

OSTAMME

VASTAANOTAMME

KERÄYSVÄLINEET

METALLIT | AKUT/PARISTOT | SÄHKÖLAITTEET | TIETOKONEET | POLKUPYÖRÄT | LAMPUT

TRAMEL

Kun pitää ja kannattaa kierrättää.

Tramel vastaanotto
Rounionkatu 81 | Nokia

Noutotilaukset arkisin klo 8-16
0104201500 | tilaus@tramel.fi
www.tramel.fi

LA 14.6.

AVAJAISET

KLO 12.00

PuuJUMALpuisto 2025
Avoinna 14.6-28.9.2025,
24/7.

Uusnaivistit Pinsiössä
Avajaiset 14.6.2025.

Galleria - Kesäkahvila
Avoinna 14.6-10.8.2025,
joka päivä klo: 12-17.00.

VAPAA PÄÄSY - EI PÄÄSYMAKSUA

TAIDETILA
KIVISAVU
Rajalantie 37, NOKIA, Pinsiö
www.kivisavu.com

Energiaa, jolla on juuret

Kannamme vastuuta ympäristöstä ja toimimme yhdessä asiakkaidemme kanssa ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

Leppäkosken kaukolämpö tuotetaan vastuullisesti kotimaisilla polttoaineilla paikallisia resursseja hyödyntäen.

Nokian kaukolämmön tuotannon kotimaisuusaste on 99 %.

LEPPÄKOSKI

www.leppakoski.fi
puh. 03 4503 399

 NOKIAN SEURAKUNTA
SUOMEN EV. LUT. KIRKKO

**KIRKON
YMPÄRISTÖ-
DIPLOMI**

Nokian seurakunta hakee Kirkon ympäristödiplomia keväällä 2025

Tule kuulemaan lisää diplomista ja seurakunnan ekoteoista luonnonkauniiseen Urhattuun la 24.5. kaikille avoimeen Luontopäivään klo 12–15.

Retkelle lähdössä

meiltä löydät kiikarit, kaukoputket,
jalustat, linnunpöntöt, linturuokinnat
ja muut tarvikkeet.
Tule tutustumaan.

Lintuvaruste Oy, Koetilantie 1 B 3, 00790 Helsinki
www.suomenlintuvaruste.com,
lintuvaruste@birdlife.fi, p. 09-386 7856

KUVA Petri Luhtala

REVISOL

Innovatiivinen kiertotalouden kumppani

-10 %
SUOMEN LADUN JA
PARTIOLAISTEN
KORTEILLA

ULKONA. PERILLÄ.

PARTIOAITTA

HÄMEENKATU 18 | ma-pe 10-19, la 10-17
KOSKIKESKUS 2. KRS | ma-pe 10-20, la 10-18, su 12-18

SUOMEN
LUONNON-
SUOJELULIITTO
NOKIA

Kotkansiiپی

SUOMEN
LUONNON-
SUOJELULIITTO
NOKIA

Luonto tarvitsee sinua!

Kiitos, että olet mukana suojelemassa luontoa ja pitämässä huolta sen tulevaisuudesta. Jäsenyytesi on meille tärkeä. Yhdessä voimme huolehtia monimuotoisuuden säilymisestä sekä viihtyisän ja turvallisen asuinympäristön edistämisestä.

KUVA Kari Leo

Jos et vielä ole jäsen, tule mukaan!

sll.fi/liity

Jäsenenä pääset vaikuttamaan ja osallistumaan käytännön luonnonsuojelutyöhön sekä edistämään yhteisiä tavoitteitamme.

Jäseneksi voit liittyä monella tavalla:

- postittamalla alla olevan liittymislomakkeen, jonka postimaksu on maksettu puolestasi.
- sähköisellä lomakkeella osoitteessa: sll.fi/liity
- soittamalla tai lähettämällä sähköpostia SLL:n keskustoimiston asiakaspalveluun: p. 050 347 0151, jasenasiat@sll.fi.

Lämpimästi tervetuloa mukaan!

– yhdessä voimme muuttaa tulevaisuutta!

Suomen luonnonsuojeluliitolla on yli 150 paikallisyhdistystä – SLL Nokia on yksi niistä. **Liittyessäsi Suomen luonnonsuojeluliiton jäseneksi liityt samalla jäsenmaksulla osoitteesi perusteella automaattisesti myös oman alueesi paikallisyhdistykseen.** Jos haluat liittyä SLL Nokiaan, vaikka se ei olisi oma asuinpaikkakuntasi, ilmoitathan liittyessäsi toiveesi: "SLL Nokia". Vähävaraisille SLL Nokia tarjoaa alennetun jäsenmaksun (32 €) – tästä voit ilmoittaa sähköpostitse osoitteeseen jasenasiat@sll.fi.

Olemme toimineet jo 50 vuotta luonnon puolesta. Yhdistyksessämme kohtaavat samanhenkisiä ihmisiä, saat upeita luontokokemuksia ja monipuolista tietoa ympäristöstämme. Jäsenemme kuuluvat myös valtakunnalliseen Suomen luonnonsuojeluliittoon. Nokian Lintukerho tarjoaa kaikille avointa ja maksutonta toimintaa, kuten lintulaskentoja, valokuvailtoja ja rengastuksia. Pidämme sinut ajan tasalla kuukausittaisella jäsenkirjeellä.

Liityn jäseneksi

☐

Haluan liittyä Suomen luonnonsuojeluliiton jäseneksi. Jäsenmaksu on 45 €/vuosi.

☐

Tilaan myös Luonnonsuojeluliiton uutiskirjeen sähköpostiini.

Vastaanottaja
maksaa
postimaksun

YHTEYSTIETONI

Etunimi _____	Sukunimi _____
Katuosoite _____	
Postinumero _____	Postitoimipaikka _____
Puhelin _____	
Sähköposti _____	

Suomen luonnonsuojeluliitto
Tunnus 5009174
00003 VASTAUSLÄHETYS